

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
ändring av lagstiftningen om allmän produktsäkerhet**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att produktsäkerhetslagen i sin helhet skall ersättas med en ny lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

Lagens tillämpningsområde föreslås bli utvidgat jämfört med produktsäkerhetslagens tillämpningsområde så att de skyldigheter och påföljder som genom lag kan åläggas en näringsidkare också kan åläggas sådana tjänsteleverantörer som överlåter varor eller tjänster att användas av personer som kan jämföras med konsumenter.

Enligt förslaget skall tillsynsmyndigheterna på de villkor som anges i lagen kunna förbjuda export av farliga konsumtionsvaror,

om varorna kan medföra en allvarlig risk för hälsan.

Genom den nya lagen skall Europaparlamentets och rådets reviderade direktiv om allmän produktsäkerhet genomföras i Finland.

Samtidigt föreslås att det stiftas en lag om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring eller användning av vissa produkter som medför allvarlig risk.

Lagarna avses träda i kraft den 15 januari 2004.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Gällande bestämmelser	4
Produktsäkerhetslagens tillämpningsområde.....	4
Begränsningar av tillämpningsområdet	5
Skyddsobjektet.....	5
Definitionen av farliga konsumtionsvaror och konsumenttjänster i produktsäkerhetslagen.....	6
Tillsynsmyndigheter	7
Tillsynsmetoder	8
Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter	10
Straffstadganden.....	10
Ändringssökande	11
Särskilda stadganden	11
2. Produktsäkerhetslagstiftningen i andra nordiska länder	13
2.1. Sverige.....	13
2.2. Norge.....	13
2.3. Danmark.....	13
2.4. Island.....	14
3. Europaparlamentets och rådets direktiv om allmän produktsäkerhet	14
4. Behovet att revidera produktsäkerhetslagstiftningen och de viktigaste förlagen	22
4.1. Allmänt	22
4.2. Ändringar som hänför sig till genomförandet av det nya direktivet om allmän produktsäkerhet.....	23
4.3. Behovet att revidera produktsäkerhetslagstiftningen ur nationell synvinkel.....	27
4.3.1. Tillämpningsområde.....	27
4.3.2. Begränsning av exporten av farliga produkter	28
4.3.3. Social- och hälsovårdsministeriets ställning som sakkunnig vid prövningen av hur farlig en konsumtionsvara är för hälsan.....	29
4.3.4. Ökning av alternativen i fråga om påföljder.....	29
4.4. Förslaget till lag om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk	30
5. Propositionens verkningar	30
5.1. Ekonomiska verkningar	30
5.2. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	32
6. Beredningen av propositionen	32
6.1. Remissutlåtanden.....	32

DETALJMOTIVERING.....	33
1. Lagförslag.....	33
1.1. Lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet	33
1.2. Lag om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk	44
2. Närmare bestämmelser	46
3. Ikraftträdande.....	46
LAGFÖRSLAGEN.....	47
om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.....	47
om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk	55

ALLMÄN MOTIVERING

1. Gällande bestämmelser

Produktsäkerhetslagens tillämpningsområde

Produktsäkerhetslagen (914/1986) trädde i kraft den 1 maj 1987. Under den tid som lagen har varit i kraft har i lagen gjorts några mindre ändringar som huvudsakligen har haft samband med vissa administrativa omorganiseringar som har inverkat på tillsynsmyndigheternas organisation.

Produktsäkerhetslagen genomgick en omfattande revidering år 1993 (539/1993). Då utvidgades bland annat lagens tillämpningsområde så att lagen nu omfattar också konsumenttjänster. I samband med detta utvidgades produktsäkerhetslagens tillämpningsområde också så att vad lagen om produktsäkerhet stadgar om konsumtionsvaror och konsumenttjänster gäller i huvudsak även varor och tjänster som en näringsidkare överlåter till skolor, sjukhus, daghem eller andra motsvarande inrättningar eller till kommuner, samkommuner, församlingar eller andra offentliga sammanslutningar, ideella föreningar, bostadsaktiebolag eller andra sammanslutningar som äger fastigheter, om dessa på annat sätt än i samband med näringsverksamhet överlåter varorna eller tjänsterna för att användas av personer som kan jämföras med konsumenter.

Till produktsäkerhetslagen fogades också bestämmelser på basis av vilka vissa tillsynsmyndigheter under vissa omständigheter kan meddela näringsidkare ett temporärt förbud. Till lagen fogades liksom bestämmelser om s.k. återkallande vilket innebär att en tillsynsmyndighet kan ålägga en näringsidkare att vidta åtgärder när farliga konsumtions-

varor eller konsumenttjänster redan finns i konsumentens besittning. I samband med lagändringen preciserades den allmänna skyldigheten att iakttä omsorg som redan ingick i produktsäkerhetslagen så att näringsidkaren skall underrätta tillsynsmyndigheten om han får kännedom om att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst som anknyter till hans näringsverksamhet medför fara för konsumentens hälsa eller egendom.

Revideringen av produktsäkerhetslagen år 1993 utgjorde en del av det nationella genomförandet av rådets direktiv 92/59/EEG av den 29 juni 1992 om allmän produktsäkerhet.

Produktsäkerhetslagen gäller konsumtionsvaror som en näringsidkare tillverkar, saluhåller, säljer eller på annat sätt i samband med sin näringsverksamhet överlåter eller importerar samt konsumenttjänster som en näringsidkare utför, saluhåller, säljer eller på annat sätt överlåter i samband med sin näringsverksamhet. Den nuvarande lagen innehåller inte någon definition på näringsidkare. I motiveringen till regeringens proposition (RP 40/1988 rd) som ledde till stiftandet av produktsäkerhetslagen konstateras att med en näringsidkare avses i produktsäkerhetslagen samma sak som i konsumentskyddslagen (38/1978).

Med konsumtionsvaror avses i produktsäkerhetslagen sådana varor och med konsumenttjänster sådana tjänster som är avsedda för eller som i väsentlig omfattning används för enskild konsumtion. Således omfattar produktsäkerhetslagens tillämpningsområde bl.a. sådana konsumtionsvaror som kan komma att användas av konsumenter, även om näringsidkaren ursprungligen inte har avsett detta.

Produktsäkerhetslagen gäller såväl nya som begagnade konsumtionsvaror, även om det i förordningen om uppgifter om konsumtionsvaror (97/1987), som givits med stöd av produktsäkerhetslagen, stadgas något annorlunda om begagnade konsumtionsvaror än om nya.

Produktsäkerhetslagens tillämpningsområde har sedan 1993 enligt 1 a § gällt även varor och tjänster som en näringsidkare överlåter till skolor, sjukhus, daghem eller andra motsvarande inrättningar eller till kommuner, samkommuner, församlingar eller andra offentliga samfund, ideella föreningar, bostadsaktiebolag eller andra sammanslutningar som äger bostadshus, om dessa på annat sätt än i samband med näringsverksamhet överlåter varorna eller tjänsterna för att användas av personer som kan jämföras med konsumenterna. Enligt 1 a § produktsäkerhetslagen tillämpas dock inte bestämmelserna om återkallande på dessa varor och tjänster. Med personer som kan jämföras med konsumenterna avses personer som inte skaffar varorna för personligt bruk och inte för att användas i privata hushåll. Noteras bör att enligt den gällande lagen kan en näringsidkare som har levererat varor eller tjänster till de ovan nämnda sammanslutningarna betraktas som ansvarig part. Däremot kan enligt den gällande lagen inte tillsynsåtgärder vidtas mot de sammanslutningar, såsom skolor, daghem, sjukhus eller bostadsaktiebolag, som överlåter varor eller tjänster för att användas av personer som kan jämföras med konsumenterna, t.ex. skolbarn, barn på daghem, patienter eller de boende i ett bostadsaktiebolag.

Den ovan nämnda 1 a § gäller inte situationer där en sammanslutning skaffar varor eller tjänster för att användas av de anställda. Skyddet av arbetstagare omfattas för hälso-riskernas del av arbetarskyddslagstiftningen. Produktsäkerhetslagen är sekundär och tillämpas enligt 2 § inte på konsumtionsvaror och konsumenttjänster i den mån det i en annan lag eller med stöd av en annan lag särskilt stadgas eller bestäms om förebyggande av risker för hälsa eller egendom vilka sådana varor eller tjänster medför. Arbetstagare kan inte betraktas som personer som kan jämföras med konsumenterna.

Den sekundära karaktären av produktsä-

kerhetslagen som 2 § föreskriver betyder att flera författningar om varors och tjänsters säkerhet som hör till speciallagstiftning äger tillämpning i stället för produktsäkerhetslagen. Som exempel på sådan lagstiftning kan nämnas livsmedelslagstiftningen, vägtrafiklagstiftningen, kemikalielagstiftningen, lagstiftningen angående läkemedel och medicinteknisk utrustning, elsäkerhetslagstiftningen och tobakslagstiftningen.

Begränsningar av tillämpningsområdet

Enligt 2 § produktsäkerhetslagen tillämpas lagen inte på konsumtionsvaror som skall exporteras eller transporteras genom landet.

Lagen tillämpas således inte på konsumtionsvaror som tillverkas i Finland enbart för att exporteras. Begränsningen av tillämpningsområdet i fråga om export betyder också att produktsäkerhetslagen inte hindrar export av en produkt som är förbjuden i Finland med stöd av produktsäkerhetslagen, om inte tillsynsmyndigheten enligt 13 § bestämmer att en vara som näringsidkaren har i sin besittning skall förstöras eller beslutar om andra åtgärder beträffande varan. Export och import av konsumenttjänster sker tydligen i ganska liten omfattning. Sådana andra varor än egentliga konsumtionsvaror som används i samband med utförandet av tjänster rör sig dock över gränserna. Nuförtiden är det inte möjligt att med stöd av produktsäkerhetslagen ingripa i exporten av dylika varor, om inte tillsynsmyndigheten på basis av 13 § bestämmer att varan måste förstöras eller beslutar om andra åtgärder beträffande varan.

Med export avses i detta sammanhang export till tredje länder dvs. länder utanför EU/EES-området. Sådana konsumtionsvaror och konsumenttjänster samt andra varor och tjänster som avses i produktsäkerhetslagen och som på basis av ett beslut av tillsynsmyndighet inte får tillverkas, saluhållas, importeras, säljas eller överlåtas på annat sätt i samband med näringsverksamhet i Finland, får inte exporteras till andra länder inom den inre marknaden.

Skyddsobjektet

Det som enligt produktsäkerhetslagen skall

skyddas är konsumentens liv, hälsa och egendom. Detta framgår bland annat av den skyldighet att iaktta omsorg som i 3 § åläggs näringsidkaren. Näringsidkaren skall iaktta sådan av omständigheterna påkallad omsorg att en konsumtionsvara eller en konsumenttjänst inte medför risk för konsumentens hälsa eller egendom.

Det är inte möjligt att med stöd av produktsäkerhetslagen ingripa i miljöolägenheter även om miljökonsekvenser som ansluter sig till konsumtionsvaror eller konsumenttjänster kan ha indirekta skadliga effekter på hälsan. Säkerhetsfrågor som rör arbetsmiljön hör inte till produktsäkerhetslagens tillämpningsområde. De båda nämnda områdena omfattas av egen speciallagstiftning.

Produktsäkerhetslagen tillämpas inte på konsumtionsvaror eller konsumenttjänster som inte lämpar sig för sitt huvudsakliga användningsändamål om de inte medför risk för hälsa eller egendom.

Näringsidkarens skyldighet att iaktta omsorg och att underrätta tillsynsmyndigheten

Enligt 3 § produktsäkerhetslagen skall näringsidkaren iaktta sådan av omständigheterna påkallad omsorg att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst inte medför risk för konsumentens hälsa eller egendom.

Denna paragraf kompletterades i samband med revideringen av produktsäkerhetslagen år 1993 genom ett 2 mom. som föreskriver att om en näringsidkare får vetskap om att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst medför risk för konsumentens hälsa eller egendom, skall han omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna. Näringsidkaren skall samtidigt uppge vilka åtgärder han redan vidtagit med anledning av faran.

Utgångspunkten för denna bestämmelse är att en näringsidkare har bättre möjligheter än en konsument att skaffa uppgifter om en konsumtionsvaras eller konsumenttjänsts kvalitet, egenskaper och sammansättning samt om ett riktigt och säkert sätt att använda den samt om skötseln, underhållet och förvaringen av den.

Skyldigheten att iaktta omsorg kan anses omfatta också en plikt att frivilligt och på eget initiativ eliminera riskfaktorer i anslutning till varor eller tjänster som redan finns på marknaden eller i konsumenternas besitt-

ning. Den skyldighet att samarbeta med myndigheterna som ingår i skyldigheten att iaktta omsorg har ett mer vidsträckt innehåll än näringsidkarens skyldighet enligt 8 § produktsäkerhetslagen att lämna tillsynsmyndigheten de uppgifter och den hjälp som behövs för tillsynen.

Näringsidkaren är ofta den första "instans" som får veta om de säkerhetsproblem som uppstår i anslutning till konsumtionsvaror eller konsumenttjänster. Vid skador eller olycksfall tar konsumenterna ofta kontakt med den näringsidkare som sålt konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten. Varutillverkaren kan i samband med sin egen provnings- eller testningsverksamhet få kännedom om säkerhetsproblem som har uppstått i samband med konsumtionsvaror eller konsumenttjänster som redan finns på marknaden. Importören kan genom sina affärskontakter få kännedom om skador som en konsumtionsvara eller konsumenttjänst har medfört i andra länder.

Av denna anledning skall en näringsidkare när han får kännedom om att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst med anknytning till hans näringsverksamhet medför risk för konsumentens hälsa eller egendom underrätta tillsynsmyndigheten om detta. Produktsäkerhetslagen preciserar inte vilken tillsynsmyndighet som skall underrättas.

Om näringsidkaren försummar sin plikt att underrätta tillsynsmyndigheten kan fallet bedömas enligt straffbestämmelserna i 17 § produktsäkerhetslagen. Den gällande lagen föreskriver inte några direkta påföljder för försummelse av underrättelseskyldigheten.

Definitionen av farliga konsumtionsvaror och konsumenttjänster i produktsäkerhetslagen

Enligt 4 § 1 mom. produktsäkerhetslagen kan en konsumtionsvara anses vara farlig för hälsan om den kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av fel eller brist i sin konstruktion eller sammansättning eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan. En konsumenttjänst anses vara farlig för hälsan om den orsakar skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på

grund av fel eller brist i anslutning till dess utförande eller på grund av fel eller brist i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som används i samband med tjänsten eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten.

Enligt 4 § 2 mom. anses en konsumtionsvara vara farlig för egendom om den på grund av omständigheter som nämns i 1 mom. kan vålla skada på ett annat föremål eller annan egendom. En konsumenttjänst anses vara farlig för egendom om den på grund av omständigheter som nämns i 1 mom. kan vålla skada på egendom.

Existensen av fara bedöms vanligtvis i situationer där konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten används för avsett ändamål. Således har till exempel de uppgifter som näringsidkaren lämnar om konsumtionsvaran eller konsumenttjänster i regel stor betydelse. Uppmärksamhet kan dock fästas även vid den grupp konsumenter som skall använda varan. Sålunda bör i fråga om varor som är avsedda för barn hänsyn tas även till förutsebar felaktig användning.

Som det har konstaterats ovan omfattar lagen också bland annat sådana varor som kan komma att användas av konsumenter även om detta inte var näringsidkarens ursprungliga avsikt. Det är möjligt att varor som ursprungligen var avsedda endast för yrkesmässigt bruk med tiden kommer till allmänt bruk också inom den privata konsumtionen.

Tillsynsmyndigheter

Enligt 5 § övervakar Konsumentverket iakttagandet av produktsäkerhetslagen och med stöd av den utfärdade stadganden, bestämmelser och beslut samt planerar och leder övervakningen. Konsumentverket innehar sålunda en central roll i planeringen och genomförandet av marknadsövervakningen av varor och tjänster som omfattas av produktsäkerhetslagen.

Enligt 5 § 2 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet vara sakkunnigmyndighet vid prövning av om en konsumtionsvara skall anses farlig för hälsan. När produktsäkerhetslagen trädde i kraft ålades medicinalstyrelsen denna uppgift. Senare överfördes uppgiften

på social- och hälsostyrelsen. Som följd av de omorganisationer som genomförts inom social- och hälsovårdssektorn har sakkunniguppgiften sedan 1992 sköts av social- och hälsovårdsministeriet.

I fråga om import av konsumtionsvaror skall tullverket enligt 6 § produktsäkerhetslagen övervaka iakttagandet av lagen och med stöd av den utfärdade stadganden, bestämmelser och beslut samt planera övervakningen.

Enligt 7 § 1 mom. produktsäkerhetslagen skall länsstyrelsen inom länet övervaka iakttagandet av lagen och med stöd av den utfärdade stadganden, bestämmelser och beslut samt styra övervakningen.

Enligt 7 § 2 och 3 mom. produktsäkerhetslagen skall kommunen inom sitt område övervaka iakttagandet av lagen och med stöd av den utfärdade stadganden, bestämmelser och beslut. I kommunen sköts dessa uppgifter av en nämnd eller ett annat kollegialt organ som utsetts av kommunen (kommunal tillsynsmyndighet). Fullmäktige kan ge nämnden eller organet rätt att överföra sina befogenheter på en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion. En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

De kommunala tillsynsmyndigheternas befogenheter har dock i 7 § 4 mom. produktsäkerhetslagen begränsats så att när det gäller de risker för egendom som avses i produktsäkerhetslagen, skall den kommunala tillsynsmyndigheten i sådana fall där det inte finns stadganden, bestämmelser eller förbud som meddelats med stöd av produktsäkerhetslagen endast anmäla de konsumtionsvaror och konsumenttjänster som är farliga för egendomen och som myndigheten observerar i samband med annan myndighetsutövning till Konsumentverket eller länsstyrelsen.

Tillsynsmetoder

Rätt att få uppgifter samt befogenheter att ta prov och göra inspektioner. Enligt 8 § produktsäkerhetslagen skall en näringsidkare inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer lämna myndigheten de uppgifter som behövs för tillsynen över iakttagandet av produktsäkerhetslagen samt, till den del tillsynen förutsätter det, på uppmaning för myndigheterna framlägga sin bokföring och korrespondens samt uppvisa sitt lager för granskning. Han skall också ge den hjälp som myndigheterna härvid behöver.

Enligt 9 § produktsäkerhetslagen har en tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till område eller till lokal eller annat sådant utrymme, om detta är nödvändigt med tanke på den övervakning som avses i produktsäkerhetslagen, samt att där utföra inspektioner och vidta andra åtgärder som övervakningen kräver.

Enligt 10 § 1 mom. produktsäkerhetslagen har en tillsynsmyndighet rätt att ta behövliga prov på konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Enligt 10 § 2 mom. skall prov som avses i 1 mom., om näringsidkaren kräver det, ersättas enligt gängse pris, såvida det inte vid undersökningen framgår att varan inte uppfyller kraven i denna lag eller med stöd av den utfärdade stadganden eller bestämmelser. Enligt 10 § 3 mom. skall dock ingen ersättning betalas för provet, om avgift uppbärs för en undersökning som avses i 2 mom. i enlighet vad som stadgas särskilt.

Enligt 11 § produktsäkerhetslagen är polisen skyldig att ge tillsynsmyndigheterna handräckning för fullgörande av uppgifter som består i skaffande av upplysningar och utövande av rättent till att ta prov och göra inspektioner.

Förbud, förordnanden och vite. Med stöd av 12 § produktsäkerhetslagen är det möjligt att förbjuda tillverkning och utbyte av en konsumtionsvara eller konsumenttjänst som medför risk för hälsa eller egendom. Enligt 12 § 1 mom. 1 punkten produktsäkerhetslagen kan Konsumentverket förbjuda tillverkning eller utförande, saluhållande och försäljning av varan eller tjänsten samt annan överlåtelse av en sådan vara eller tjänst i samband med näringsverksamhet. Enligt 1 mom. 2 punkten kan tullmyndigheten förbjuda import av kon-

sumtionsvaran.

Tillsynsmyndigheterna vid länsstyrelserna och i kommunerna har mer begränsade befogenheter i fråga om tillsyn. Om en konsumtionsvara eller en konsumenttjänst eller de uppgifter som lämnats om dem inte överensstämmer med de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av produktsäkerhetslagen, kan även länsstyrelsen eller den kommunala tillsynsmyndigheten meddela förbud enligt 1 mom. 1 punkten. Tullmyndigheten kan i sådana fall förbjuda import av konsumtionsvaran.

Om näringsidkaren bryter mot förbud enligt 12 § 1 mom. beträffande en viss vara eller tjänst, kan även länsstyrelsen eller den kommunala tillsynsmyndigheten enligt 12 § 3 mom. meddela näringsidkaren sådant förbud som avses i 12 § 1 mom.

Utöver förbud som gäller tills vidare kan det även meddelas tidsbundna förbud, och förbuden kan förenas med villkor. Förbuden kan gälla enskilda näringsidkare eller enskilda varor eller tjänster. I allmänhet gäller förbudet en viss konsumtionsvara eller konsumenttjänst men det kan gälla en eller flera näringsidkare vars näringsverksamhet har samband med den farliga konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten.

I 12 a § 1 mom. som fogades till produktsäkerhetslagen 1993 föreskrivs att om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst är farlig för hälsan på det sätt som avses i 4 § 1 mom., kan Konsumentverket eller tullmyndigheten meddela ett i 12 § 1 mom. nämnt förbud temporärt. Det temporära förbudet gäller tills ärendet slutgiltigt avgjorts med stöd av 12 § 1 mom.

Om kriterierna i 12 § 2 mom. uppfylls, dvs. bestämmelser på lägre nivå om enskilda varor eller tjänster har utfärdats med stöd av produktsäkerhetslagen, kan även länsstyrelsen eller den kommunala tillsynsmyndigheten meddela ett temporärt förbud, om det är uppenbart att konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten är farlig för hälsan så som avses i 4 § 1 mom. Det temporära förbudet gäller tills ärendet slutgiltigt avgjorts av med stöd av 12 § 2 mom.

Enligt 12 a § 3 mom. skall, då ett temporärt förbud har meddelats, frågan om att meddela förbud enligt 12 § avgöras så snart som möj-

ligt.

Om ett förbud som avses i 12 § inte kan anses tillräckligt, kan Konsumentverket eller tullmyndigheten med stöd av 13 § produktsäkerhetslagen bestämma att en vara som näringsidkaren har i sin besittning skall förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder beträffande varan. Med en vara avses i detta sammanhang både en konsumtionsvara och en vara som används i samband med utförandet av en konsumenttjänst. En förutsättning för att ett förordnande om att varan skall förstöras kan ges är att de förbud som föreskrivs i 12 § inte anses tillräckliga. Produktsäkerhetslagen innehåller inga bestämmelser om kvarstad utan ett förordnande av myndigheten om att en vara skall förstöras innebär att näringsidkaren måste förstöra varan. I stället för att en vara skulle förstöras kan det bestämmas att varan används som metallskrot eller fyllning.

År 1993 kompletterades produktsäkerhetslagen genom bestämmelser om återkallande. En bestämmelse om återkallande betyder att Konsumentverket kan ålägga näringsidkaren att vidta åtgärder i fråga om sådana konsumtionsvaror eller konsumenttjänster som har visat sig medföra fara och som slutanvändaren dvs. konsumenten redan har i sin besittning.

Enligt 13 a § produktsäkerhetslagen kan Konsumentverket, då det med stöd av 12 § meddelat ett förbud beträffande en konsumtionsvara, ålägga näringsidkaren att i fråga om sådana konsumtionsvaror som konsumenten redan har i sin besittning vidta åtgärder genom vilka den fara som hänför sig till konsumtionsvaran kan avväjas och konsumentens rättsliga ställning tryggas.

Enligt 13 a § 2 mom. kan näringsidkaren genom ett dylikt åläggande beträffande en konsumtionsvara förpliktas att

1) reparera varan så att den fara som föranleds av ett fel eller en brist i dess konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan avväjas (*reparation*),

2) av konsumenten återta en vara som är farlig på det sätt som avses i 4 § 1 mom., samt i stället ge en likadan eller likartad ofarlig vara (*byte*), eller

3) häva köpet (*hävning av köp*).

Enligt huvudregeln kan ett åläggande beträffande återkallande av en konsumtionsvara meddelas endast då Konsumentverket med stöd av 12 §. meddelat ett förbud beträffande konsumtionsvaran. I 13 a § 3 mom. föreskrivs dock att Konsumentverket kan meddela ett åläggande enligt 1 mom. även i de fall där ett förbud som avses i 12 § inte kan meddelas på grund av att de ifrågavarande konsumtionsvarorna inte längre finns hos näringsidkaren och det finns vägande skäl att meddela åläggandet.

I 13 b § produktsäkerhetslagen finns bestämmelser om återkallande av en konsumenttjänst.

I fråga om konsumenttjänster kan enligt 13 b § 2 mom. näringsidkaren genom ett åläggande förpliktas att

1) rätta till tjänsten så att en fara som föranleds av dess utförande eller av ett fel eller en brist i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som använts i samband med tjänsten eller av att osanna och vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats därom avväris (*reparation*), eller

2) häva det avtal som ingåtts om konsumenttjänsten (*hävning av avtal*).

På samma sätt som i fråga om konsumtionsvaror är huvudregeln också när det gäller konsumenttjänster att ett åläggande beträffande konsumenttjänsten kan meddelas endast då Konsumentverket med stöd av 12 § meddelat ett förbud beträffande konsumenttjänsten. Det föreskrivs dock i 13 b § 3 mom. att Konsumentverket kan meddela ett åläggande enligt 1 mom. även i de fall där ett förbud som avses i 12 § inte kan meddelas på grund av att näringsidkaren inte längre utför ifrågavarande konsumenttjänster och det finns vägande skäl att meddela åläggandet.

Av tillsynsmyndigheterna kan endast Konsumentverket ålägga näringsidkaren att inleda ett förfarande för återkallande. Avsikten har varit att säkerställa att praxisen i fråga om återkallande skulle bli enhetlig och att det t.ex. inte skulle uppstå stora skillnader mellan olika områden och orter i landet. De regionala och lokala tillsynsmyndigheterna kan dock hjälpa Konsumentverket vid tillsynen över att åläggandet fullgörs.

Möjligheten att ålägga näringsidkaren att inleda förfarandet för återkallande är avsett

att vara ett medel som kan tillgripas när andra åtgärder inte räcker till för att man skulle kunna avvärja en fara som är förenad med en konsumtionsvara eller konsumenttjänst. Om näringsidkaren går med på att frivilligt ordna med återkallande på ett sätt som tillfredsställer Konsumentverket, behövs inget åläggande.

Bestämmelserna i 13 a och 13 b § produktsäkerhetslagen om återkallande påminner till vissa delar bestämmelserna i 5 och 8 kap. konsumentskyddslagen om säljarens ansvar för fel. Konsumentskyddslagens bestämmelser kan dock komma att äga tillämpning endast då en enskild konsument åberopar dem antingen i domstol eller vid ett förfarande för lösning av konsumenttvister utanför domstol. Bestämmelserna i produktsäkerhetslagen om inledande av ett förförande för återkallande har alltså mer vidsträckta verkningar och är snabbare ur konsumentens synvinkel.

I produktsäkerhetslagen har det dock närmast i informationssyfte tagits in en 13 c § där det konstateras att utöver vad som stadgas i 13 a och 13 b § skall i fråga om konsumentens och den näringsidkares rättigheter och skyldigheter som sålt varan eller tjänsten iakttas vad som stadgas i konsumentskyddslagen och köplagen (355/1987) eller stadgas och bestäms med stöd av nämnda lagar. Konsumenten är dock berättigad till en sådan rättelseåtgärd som avses i 13 a och 13 b § även om han inte gjort någon felanmälan eller kan returnera varan eller tjänsten i väsentligen oförändrat eller oförminskat skick.

Enligt 14 § produktsäkerhetslagen kan den tillsynsmyndighet som meddelat ett förbud som avses i 12 eller 12 a § eller ett förordnande som avses i 13 a eller 13 b § ålägga näringsidkaren att på lämpligt sätt informera om förbudet eller förordnandet, om den risk som ansluter sig till varan eller tjänsten eller användningen av varan eller tjänsten och om konsumentens rättigheter. Bestämmelsen i produktsäkerhetslagen om åläggande av informationsskyldighet är således för närvarande kopplad till situationer där tillsynsmyndigheten har meddelat ett förbud som avses i 12 eller 12 a § eller ett förordnande som avses i 13 a eller 13 b §.

Enligt 15 § produktsäkerhetslagen skall ett beslut som en tillsynsmyndighet fattat med

stöd av 12, 12 a och 13 § samt ett förordnande som en tillsynsmyndighet har meddelat med stöd av 13 a eller 13 b § eller informationsskyldighet som tillsynsmyndigheten föreskrivit med stöd av 14 § förstärkas med vite, om detta inte av särskilda skäl är obehövt.

Tillsynsmyndigheten kan med stöd av 15 § 2 mom. förelägga vite till förstärkande av den skyldighet att lämna uppgifter och framlägga handlingar som anges i 8 §.

Enligt 15 § 3 mom. dömer länsstyrelsen ut vite som nämns i 1 och 2 mom.

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Enligt 16 § 1 mom. produktsäkerhetslagen får den som vid fullgörande av en uppgift som avses i denna lag har tagit del av uppgifter som omfattas av affärs- eller yrkeshemligheten utan hinder av bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) lämna ut uppgifterna till en tillsynsmyndighet för fullgörande av en övervakningsuppgift, till social- och hälsovårdsministeriet i dess egenskap av sakkunnigmyndighet samt till åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott.

I 16 § 2 mom. finns bestämmelser om lämnande av uppgifter till myndigheterna i ett annat land. Om det finns skäl att misstänka att en konsumtionsvara som tillsynsmyndigheten konstaterat vara förlig för hälsa eller egendom utbjuds till salu såsom konsumtionsvara i ett annat land, får uppgifter i saken lämnas till en tillsynsmyndighet i det andra landet. Härvid skall bestämmelserna om handlingssekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet iakttas.

Straffstadganden

17 § produktsäkerhetslagens har nyligen ändrats i samband med en revidering av 44 kap. strafflagen om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet (400/2002). Bestämmelserna i 44 kap. 1 § strafflagen gäller hälsobrott. Där sägs att den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet i sin verksamhet i strid med

- 1) lagen om bekämpningsmedel (327/1969),
- 2) produktsäkerhetslagen,
- 3) kemikalielagen (744/1989),
- 4) hälsoskyddslagen (763/1994),
- 5) livsmedelslagen (361/1995) eller
- 6) lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996)

eller i strid med bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av nämnda lagar tillverkar, behandlar, för eller uppsåtligen försöker föra in i landet, innehar, lagrar, transporterar, håller till salu, förmedlar eller överlåter varor eller ämnen så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa skall, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *hälsobrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

I 44 kap. 1 § strafflagen föreskrivs att om strängare straff för gärningen inte bestäms någon annanstans i lag, döms för hälsobrott också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med produktsäkerhetslagen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den utför, håller till salu eller annars i samband med sin näringsverksamhet överlåter en konsumenttjänst så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa.

I 17 § 1 mom. produktsäkerhetslagen ingår en hänvisning till 44 kap.1 § strafflagen. Bestämmelsen föreskriver att om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

I 17 § 2 mom. ingår bestämmelser om produktsäkerhetsföreseelse. Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som avses i 12, 12 a, 13, 13 a eller 13 b § skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för produktsäkerhetsföreseelse dömas till böter.

I 3 mom. föreskrivs att den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har utfärdats med stöd av 12, 12 a, 13, 13 a eller 13 b § och som förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

Ändringssökande

I 19 § 1 mom. produktsäkerhetslagen föreskrivs att i beslut som gäller föreläggande av vite får ändring inte sökas genom särskilda besvär. I beslut som gäller detta får dock ändring sökas samtidigt som ändring söks i beslut i själva sakfrågan.

I 19 § 2 mom. föreskrivs att i ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att få beslutet prövat av en nämnd eller något annat organ som avses i 7 §. Rättelse av beslutet skall yrkas skriftligen inom 14 dagar från det att ändringssökanden har delgivits beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur rättelseyrkandet skall anhängiggöras hos organet. Rättelseyrkandet skall behandlas utan dröjsmål. I 19 § 3 mom. föreskrivs att ändring i ett beslut som en kommunal nämnd eller något annat organ som avses i 7 § har fattat med stöd av denna lag kan sökas i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) genom anförande av besvär hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet.

I 20 § produktsäkerhetslagen föreskrivs att ett beslut som en tillsynsmyndighet givit med stöd av 12, 13, 13 a, 13 b eller 14 § skall iaktas trots att ändring sökts, om inte besvärsinstansen beslutar något annat.

Särskilda stadganden

Enligt 21 § produktsäkerhetslagen tillämpas på verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992).

I 22 och 23 § finns bestämmelser om produktsäkerhetsdelegationen, som finns i anslutning till handels- och industriministeriet.

Enligt 22 § skall delegationen följa tillämpningen av och tillsynen över produktsäkerhetslagstiftningen, avge utlåtanden, framlägga förslag och initiativ till utvecklande av lagstiftningen och tillsynen över den samt behandla andra frågor i anslutning till verkställigheten av denna lag och förbättrandet av konsumtionsvarornas säkerhet. Delegationen skall även planera åtgärder för upprättande

av behövt samarbete med instanser som behandlar livsmedelsövervakning, arbetarskydd, standardisering och andra frågor i anslutning till konsumtionsvarornas säkerhet.

Enligt 23 § består delegationen av en ordförande och en vice ordförande samt tio andra medlemmar, vilka alla förordnas av statsrådet för tre år i sänder. Statsrådet förordnar en personlig suppleant för vice ordföranden och för varje medlem.

Enligt 23 § 2 mom. skall delegationens ordförande och fyra medlemmar jämte deras suppleanter vara personer som inte kan anses representera näringsidkarnas eller konsumenternas intressen. Av dem skall minst två medlemmar och suppleanterna för dem vara förtrogna med undersöknings- och kontrolluppdrag i anslutning till konsumtionsvarornas säkerhet, och en medlem och hans suppleant skall företräda hälso- och sjukvårdsministeriet. Tre medlemmar och deras suppleanter skall förordnas bland personer som är förtrogna med löntagarnas och konsumenternas förhållanden samt tre medlemmar och deras suppleanter bland personer som är förtrogna med näringsidkarnas förhållanden. I 23 § 3 mom. föreskrivs vidare att om en medlem eller suppleant avgår under sin mandatperiod, förordnar handels- och industriministeriet med beaktande av vad som 23 § 2 mom. stadgar en ny medlem eller suppleant i hans ställe för den återstående mandattiden.

I 24 § 1 mom. ingår en bemyndigande bestämmelse enligt vilken närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning. Enligt 24 § 2 mom. i den nuvarande lagen kan genom förordning eller statsrådsbeslut stadgas eller bestämmas om lämnande av sådana uppgifter om konsumtionsvaror och konsumenttjänster som konsumenten behöver samt om minimikrav på konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Enligt 3 mom. kan vidare genom förordning stadgas om rätt för handels- och industriministeriet att meddela närmare föreskrifter och anvisningar om tillämpningen av den förordning som avses i 1 mom. och om rätt för handels- och industriministeriet eller Konsumentverket att meddela närmare föreskrifter och anvisningar om tillämpningen av den förordning eller det statsrådsbeslut som avses i 2 mom.

Enligt 24 § 4 mom. produktstärhetslagen kan i de förordningar och statsrådsbeslut som avses i 2 och 3 mom. eller i ett sådant beslut av handels- och industriministeriet som avses i 3 mom. stadgas eller bestämmas att konsumentverket får meddela närmare föreskrifter eller anvisningar om verkställigheten av ministeriets beslut, och av särskilda skäl i enskilda fall på ansökan bevilja undantag från stadganden eller bestämmelser i förordning eller ett beslut. Enligt 24 § 5 mom. kan en tillsynsmyndighet genom förordning åläggas skyldighet att anmäla meddelat förbud till en myndighet i annat land eller till en internationell organisation.

Följande bestämmelser har utfärdats med stöd av 24 § produktsäkerhetslagen – vissa av dem har samtidigt utfärdats också med stöd av någon annan lag:

- förordning om uppgifter om konsumtionsvaror
- förordning om provtagning i vissa fall (98/1987)
- förordning om de högsta tillåtna mängderna formaldehyd i vissa textilprodukter (210/1988)
- tvättmedelsförordning (211/1988)
- förordning om brandsäkerhetskrav för stoppade sittmöbler (743/1990)
- förordning om brandsäkerhetskrav för madrasser (57/1991)
- förordning om farliga livsmedelsimitationer (359/1991)
- statsrådets beslut om krav som gäller maskiner och personlig skyddsutrustning som är avsedda att användas för annat ändamål än arbete (476/1995)
- kosmetikförordning (189/1996)
- förordning om förnödenheter som kommer i beröring med munnen (402/1996)
- handels- och industriministeriets beslut om kosmetiska preparat (190/1996)
- handels- och industriministeriets beslut om vissa analysmetoder för kontroll av kosmetiska preparats sammansättning (637/1996)
- statsrådets beslut om begränsningar som gäller vissa ftalater i barnvårdsartiklar och leksaker för barn under tre år vilka är avsedda att stoppas i munnen (919/1999)

- statsrådets beslut om förbud och begränsningar i fråga om produkter som innehåller nickel och dess föreningar (2/2000)

- statsrådets förordning om begränsning av utsläpp på marknaden och av användning av klorparaffiner med kort kolkedja och av penta och oktabromdifenyleter (416/2003)

- statsrådets förordning om begränsning av utsläpp på marknaden och användning av arsenikförening och trä som behandlats med den samt kvicksilverförening och dibutyltennväteborat och produkter som innehåller dessa (440/2003)

- statsrådets förordning om förbud och begränsningar gällande vissa azofärgämnen och produkter som innehåller dem (694/2003).

2. Produktsäkerhetslagstiftningen i andra nordiska länder

2.1. Sverige

Den svenska produktsäkerhetslagen (Produktsäkerhetslag 1988:1604) trädde i kraft år 1989. Lagen har till ändamål att motverka att varor och tjänster orsakar skada på person eller egendom.

Lagen tillämpas i fråga om varor och tjänster som i inte obetydlig omfattning utnyttjas eller kan komma att utnyttjas av konsumenter för enskilt bruk.

Enligt den svenska produktsäkerhetslagen kan en näringsidkare åläggas att lämna säkerhetsinformation, och varningsinformation samt att återkalla varor och tjänster. En näringsidkare kan vidare förbjudas att tillhandahålla farliga varor och tjänster samt att exportera farliga varor. Efter en lagändring som genomfördes 1996 (Lag 1996:334) äger lagen tillämpning utöver i fråga om varor och tjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet också i fråga om varor som tillhandahålls i offentlig verksamhet.

Konsumentverket i Sverige utövar tillsyn över att den svenska produktsäkerhetslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den efterlevs. En myndighet, som enligt annan författning skall se till att regler om produktsäkerhet i fråga om vissa varor eller tjänster efterlevs, är dock tillsynsmyndighet även enligt produktsäkerhetslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den.

Beslut om påföljder för brott mot produktsäkerhetslagen fattas dock av Marknadsdomstolen på ansökan av Konsumentverket.

2.2. Norge

Den norska produktkontrollagen (Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenster, produktkontrollen 1976-06-11 nr. 79), som härstammar från 1976, trädde i kraft år 1977. Väsentliga ändringar har gjorts i lagen år 1990 (Lov 1990 nr. 33), år 1993 (Lov 1993 nr. 38; Lov 1993 nr. 68) och år 1999 (Lov 1999 nr. 53).

Lagens mål är att förebygga sådana faror för hälsa och miljöolägenheter som produkter kan orsaka. Ett ytterligare mål för lagen är att förebygga hälsoskador som konsumenttjänster kan orsaka.

Den myndighet som utövar tillsyn enligt produktkontrollagen kan uppställa villkor för tillverkning, införsel, omsättning, märkning, bruk och annan behandling av produkter.

Tillsynsmyndigheten kan meddela ett temporärt förbud samt ett slutgiltigt förbud när det gäller tillverkning, införsel och saluföring samt export av produkter. Dessutom kan tillsynsmyndigheten uppställa villkor för tillverkning, införsel, saluföring och användning av produkter. Motsvarande påföljder kan införas i fråga om konsumenttjänster. Tillsynsmyndigheten kan också fatta beslut om att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst skall återkallas.

Enligt produktkontrollagen är en näringsidkare skyldig att underrätta tillsynsmyndigheten om en produkt eller konsumenttjänst som redan finns på marknaden visar sig vara farlig.

Under den tid då produktkontrollagen varit i kraft har organisationen av tillsynsmyndigheter ändrats flera gånger. För närvarandet är det den norska brand- och elsäkerhetsmyndigheten (Direktoratet for brand- og elsikkerhet) som har ansvaret för tillsynen över att produktkontrollagen iakttas.

2.3. Danmark

Den danska produktsäkerhetslagen (Lov om produktsikkerhed; 364/1994) trädde i kraft år 1994. Lagen har samma innehåll och

ordalydelse som direktivet om allmän produktsäkerhet som antogs 1992. Lagens tillämpningsområde omfattar dock utöver varor också produktrelaterade tjänster. I produktsäkerhetslagen har dessutom tagits bestämmelser genom vilka två direktiv, nämligen rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om leksakers säkerhet (88/378/EEG) och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om produkter som, på grund av sina yttre egenskaper, kan förväxlas med andra produkter och härigenom utgöra en risk för konsumenternas hälsa och säkerhet (87/357/EEG), införlivades i den nationella lagstiftningen.

Konsumentstyrelsen (Forbrugerstyrelsen) ansvarar för beredningen av lagstiftningen om produktsäkerhet. Säkerhetsstyrelsen (Sikkerhedsstyrelsen) är tillsynsmyndighet. Också andra myndigheter som ålagts att utöva tillsyn i fråga om säkerheten hos vissa varor och tjänster är tillsynsmyndigheter enligt produktsäkerhetslagen.

2.4. Island

Den isländska lagen om produktsäkerhet och offentlig marknadskontroll stiftades och trädde i kraft år 1995. Till strukturen, innehållet och ordalydelsen motsvarar lagen direktivet om allmän produktsäkerhet från år 1992.

Den centrala tillsynsmyndigheten och den myndighet som ansvarar för koordineringen av tillsynen är den isländska metrologi- och ackrediteringstjänsten.

3. Europaparlamentets och rådets direktiv om allmän produktsäkerhet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet antogs den 3 december 2001 och publicerades i Europeiska gemenskapernas officiella tidning den 15 januari 2002.

Medlemsstaterna skall genomföra de lagar, förordningar och administrativa beslut som iakttagandet av direktivet förutsätter så att dessa träder i kraft den 15 januari 2004. Vid samma tidpunkt upphävs rådets direktiv 92/59/EEG av den 29 juni 1992 om allmän

produktsäkerhet.

Syfte. Direktivet om allmän produktsäkerhet syftar till att förbättra funktionen hos den inre marknaden. Syftet är således att eliminera skillnaderna i den skydds nivå som erbjuds konsumenterna i fråga om produktsäkerhet. För att säkerställa en hög konsumentskydds nivå bör gemenskapen bidra till att skydda konsumenternas hälsa och säkerhet.

Ett generellt syfte med direktivet är att säkerställa att de produkter som släpps ut på marknaden är säkra.

Tillämpningsområde och definitioner. I direktivet avses med produkt varje produkt som - också inom ramen för tillhandahållande av tjänster - är avsedd för konsumenter eller som under rimligen förutsebara förhållanden kan komma att användas av konsumenter även om den inte är avsedd för dem, och som tillhandahålls eller ställs till förfogande i kommersiell verksamhet, oavsett om detta sker mot betalning eller ej och oavsett om produkten är ny, begagnad eller renoverad. Begagnade produkter som levereras som antika föremål eller som varor som skall repareras eller lagas innan de tas i bruk skall inte omfattas av tillämpningsområdet under förutsättning att leverantören tydligt underrättar mottagaren om detta.

Direktivet om allmän produktsäkerhet skall tillämpas på alla produkter som definierats ovan om gemenskapslagstiftningen inte innehåller specialregler genom vilka det ovan nämnda syftet eftersträvas. När det gäller produkter som omfattas av särskilda säkerhetskrav i enlighet med gemenskapslagstiftningen, äger denna lagstiftning tillämpning endast på de omständigheter, risker eller riskkategorier som inte omfattas av nämnda krav.

Det som har anförts ovan betyder att det allmänna produktsäkerhetsdirektivets definition på en säker produkt och en farlig produkt, det allmänna säkerhetskravet i direktivet samt bestämmelserna om grunderna för bedömning av överensstämmelse och ställningen av Europastandarder inte äger tillämpning på produkter när det gäller de risker och riskkategorier om vilka bestämmelser ingår i gemenskapslagstiftningen om vissa produkter och produktionsområden. Andra centrala bestämmelser i direktivet om allmän

produksäkerhet, såsom bestämmelser om tillverkarnas och distributörernas skyldigheter, de särskilda skyldigheter och rättigheter som tillkommer medlemsstaterna samt om situationer som kräver informationsutbyte och snabba åtgärder, äger tillämpning, om gemenskapslagstiftningen inte innehåller särskilda bestämmelser om detta med motsvarande syften. Detta betyder framför allt att bestämmelserna om marknadsövervakning i direktivet om allmän produktäkerhet äger tillämpning om inte gemenskapslagstiftningen angående vissa produkter innehåller bestämmelser om marknadsövervakning.

Med säker produkt avses varje produkt som vid normala eller rimligen förutsebara användningsförhållanden, även i fråga om tid samt i förekommande fall i samband med ibruktagande, installation och underhållsbehov, inte medför någon risk eller endast en låg risk som är förenlig med användningen av produkten och som kan anses som godtagbar och förenlig med en hög skyddsnivå när det gäller människors säkerhet och hälsa, särskilt med hänsyn till följande:

i) produktens egenskaper, bland annat dess sammansättning, förpackning, anvisningar för montering och, i förekommande fall, för installation och underhåll.

ii) produktens inverkan på andra produkter, om det rimligen kan förutses att den kommer att användas tillsammans med andra produkter.

iii) presentationen av produkten, dess märkning, varningar, eventuella bruksanvisningar och anvisningar för bortskaffande samt eventuella andra anvisningar och upplysningar om produkten.

iv) konsumentgrupper, särskilt barn och äldre, för vilka användningen av produkten medför risker.

Möjligheten att uppnå en högre säkerhetsnivå eller att införskaffa andra produkter som medför en lägre risk skall inte utgöra en tillräcklig grund för att en produkt skall anses som farlig.

Med farlig produkt avses i direktivet varje produkt som inte motsvarar definitionen av en säker produkt. Med allvarlig risk avses alla allvarliga risker, även sådana som inte har omedelbar verkan, som kräver ett snabbt ingripande från offentliga myndigheter.

I direktivet delas näringsidkarna i två grupper, nämligen tillverkare och distributörer. Med tillverkare avses

i) tillverkaren av produkten, om denne är etablerad inom gemenskapen, varje annan person som framstår som tillverkare genom att förse produkten med sitt namn, varumärke eller annat kännetecken, eller den person som renoverar produkten.

ii) tillverkarens företrädare, om tillverkaren inte är etablerad inom gemenskapen eller, om en sådan företrädare saknas inom gemenskapen, den som importerar produkten.

iii) andra yrkesmässigt verksamma i saluföringsledet, i den mån som deras verksamhet kan påverka säkerhetsegenskaperna hos en produkt.

Med distributör avses var och en som är yrkesmässigt verksam i saluföringsledet utan att påverka produktens säkerhetsegenskaper.

I motsats till det tidigare direktivet innehåller det nya direktivet också definitioner på begreppen återkallelse och tillbakadragning. Med tillbakadragning avses varje åtgärd som syftar till att förhindra att en farlig produkt distribueras, exponeras eller tillhandahålls konsumenten. Med återkallelse avses varje åtgärd som syftar till att en farlig produkt, som tillverkaren eller distributören redan har tillhandahållit eller ställt till konsumenternas förfogande, återlämnas.

Allmänt säkerhetskrav, kriterier för bedömning av överensstämmelse och Europa-standarder. Enligt artikel 3.1 skall tillverkare vara skyldiga att endast släppa ut säkra produkter på marknaden.

Det nya direktivet innehåller mer detaljerade bestämmelser än det gamla direktivet om när en produkt kan presumeras vara säker. Enligt artikel 3.2 skall en produkt, när det gäller de aspekter som omfattas av berörd nationell lagstiftning, betraktas som säker, om den, i brist på specifika gemenskapsbestämmelser om säkerheten hos denna produkt, uppfyller de specifika reglerna i den nationella lagstiftningen i den medlemsstat på vars territorium den saluförs, förutsatt att dessa regler är upprättade i överensstämmelse med fördraget, särskilt artiklarna 28 och 30 i detta, och att de innehåller krav i fråga om hälsa och säkerhet som produkten måste uppfylla för att få saluföras.

En produkt skall, när det gäller de risker och riskkategorier som omfattas av ifrågavarande nationella standarder, presumeras vara säker om den uppfyller sådana icke bindande nationella standarder som överför Europastandarder för vilka kommissionen har offentliggjort hänvisningar i Europeiska gemenskapernas officiella tidning i enlighet med artikel 4. Medlemsstaterna skall offentliggöra hänvisningarna till dessa nationella standarder. Detta är nytt jämfört med det gamla direktivet om allmän produktsäkerhet. I direktiv enligt den nya metoden har det däremot redan tidigare antagits att de ovan nämnda standarderna ger en presumtion om säkerhet för produkterna i fråga.

Artikel 3.3 innehåller en förteckning över de faktorer som skall beaktas när en produkts överensstämmelse med det allmänna säkerhetskravet bedöms. Dylika faktorer omfattar

- a) icke bindande nationella standarder som överför andra relevanta Europastandarder än dem som avses i punkt 2,
- b) standarder som fastställs i den medlemsstat där produkten saluförs,
- c) rekommendationer från kommissionen där riktlinjer fastställs för bedömningen av produktsäkerheten,
- d) gällande uppförandekoder för produktsäkerhet i den berörda sektorn,
- e) den aktuella vetenskapliga och tekniska utvecklingsnivån samt
- f) den säkerhetsnivå som konsumenterna rimligen kan förvänta sig.

Enligt artikel 3.4 skall det faktum att en produkt uppfyller de kriterier som är avsedda att säkerställa att det allmänna säkerhetskravet uppfylls, särskilt bestämmelserna i punkterna 2 och 3, inte hindra de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna från att vidta lämpliga åtgärder för att begränsa dess utsläppande på marknaden eller kräva att den skall dras tillbaka från marknaden eller återkallas, om det visar sig att produkten trots att den uppfyller kriterierna är farlig.

Artikel 4 innehåller bestämmelser om förfarandet för utarbetande av de Europastandarder som avses i artikel 3.2 och om offentliggörandet av hänvisningar till Europastandarder i Europeiska gemenskapens officiella tidning.

Artikel 4.1 föreskriver att i enlighet med detta direktiv skall de Europastandarder som avses i artikel 3.2 andra stycket utarbetas på följande sätt:

a) de krav som är avsedda att säkerställa att de produkter som överensstämmer med dessa standarder uppfyller det allmänna säkerhetskravet skall fastställas enligt det förfarande som avses i artikel 15.2.

b) på grundval av dessa krav skall kommissionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informations-samhällets tjänster begära av de europeiska standardiseringsorganen att utarbeta standarder som motsvarar dessa krav.

c) på grundval av dessa uppdrag skall de europeiska standardiseringsorganen anta dessa standarder i överensstämmelse med principerna i de allmänna riktlinjerna för samarbetet mellan kommissionen och dessa organ.

d) kommissionen skall vart tredje år överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet, inom ramen för den rapport som avses i artikel 19.2, om program för fastställande av de krav och uppdrag som föreskrivs i punkterna a och b ovan. Denna rapport skall särskilt omfatta en bedömning av de beslut som fattats i fråga om de krav och uppdrag för standardisering som avses i punkterna a och b och i fråga om de standarder som avses i punkt c. Rapporten skall även innehålla information om de produkter för vilka kommissionen har för avsikt att fastställa de ifrågavarande kraven och uppdragen, den produktrisk som skall beaktas samt resultaten av de förberedande arbeten som inletts på detta område.

Enligt artikel 4.2 skall kommissionen i Europeiska gemenskapernas officiella tidning offentliggöra de hänvisningar till Europastandarder som har antagits och utarbetats i enlighet med de krav som avses i punkt 1.

Avsikten är inte att överensstämmelse med kraven om allmän säkerhet enligt endast de standarder som börjar utarbetas först efter det att det nya direktivet om allmän produktsäkerhet trätt i kraft skall medföra en sådan presumtion om säkerhet som avses här. Artikel 4.2 andra stycket föreskriver att om det

allmänna säkerhetskravet säkerställs genom en standard som antagits av de europeiska standardiseringsorganen före ikraftträdandet av detta direktiv, skall kommissionen besluta att offentliggöra hänvisningarna till denna i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Artikel 4.2 tredje stycket föreskriver att om en standard inte säkerställer att det allmänna säkerhetskravet uppfylls, skall kommissionen helt eller delvis dra tillbaka hänvisningen till denna.

Enligt artikel 4.2 fjärde stycket skall kommissionen i de fall som avses i andra och tredje stycket, på eget initiativ eller på begäran av en medlemsstat, besluta i enlighet med det förfarande som avses i artikel 15.2, om standarden uppfyller det allmänna säkerhetskravet. Den skall besluta om offentliggörandet eller tillbakadragningen efter att ha samrått med den kommitté som inrättas genom artikel 5 i direktiv 98/34/EG. Kommissionen skall underrätta medlemsstaterna om sitt beslut.

Tillverkarnas och distributörernas skyldigheter. Utöver den allmänna skyldighet att endast släppa ut säkra produkter på marknaden som i artikel 3 åläggs tillverkare och distributörer, innehåller artikel 5 dessutom bestämmelser om tillverkarnas och distributörernas övriga skyldigheter.

Enligt artikel 5.1 skall tillverkarna inom ramen för sina respektive verksamheter förse konsumenterna med relevant information, som gör det möjligt för dessa att bedöma riskerna med en produkt under hela dess normala eller rimligen förutsebara användningstid, om dessa risker inte är direkt uppenbara utan lämplig varning, samt att skydda sig mot dessa risker. Förekomsten av en sådan varning skall enligt artikel 5.1 andra stycket inte medföra någon befrielse från de övriga skyldigheterna i detta direktiv.

Enligt artikel 5.1 tredje stycket skall tillverkarna inom ramen för sina respektive verksamheter vidta proportionella åtgärder i förhållande till egenskaperna hos de produkter de levererar för att göra det möjligt för dem att

a) få information om risker som dessa produkter kan medföra, och

b) kunna handla på lämpligt sätt, inbegripet, om detta krävs för att undanröja sådana risker, tillbakadragning från marknaden, lämpliga och effektiva varningar till konsumenterna samt återkallelse från konsumenterna.

Enligt artikel 5.1 fjärde stycket skall åtgärderna i tredje stycket till exempel omfatta

a) en angivelse på produkten eller dess förpackning av tillverkarens identitet och adress samt referensen för produkten eller det varupartiet som den tillhör utom då det är motiverat att utelämna denna uppgift, och

b) när så är lämpligt slumpvis provning av saluförda produkter, granskning av inkomna klagomål och i förekommande fall förande av ett register över dessa klagomål samt information från tillverkarna till distributörerna om denna övervakning.

Artikel 5.1 femte stycket föreskriver att sådana åtgärder som anges under b i tredje stycket skall vidtas på frivillig grund eller på begäran av de behöriga myndigheterna i enlighet med artikel 8.1 f. En återkallelse skall göras som en sista utväg, om övriga åtgärder inte räcker för att förebygga de aktuella riskerna, i de fall tillverkarna anser det vara nödvändigt eller när en åtgärd från en behörig myndighet ålägger dem att göra det. En återkallelse kan genomföras inom ramen för uppförandekoder på området i den berörda medlemsstaten när sådana finns.

Artikel 5.2 föreskriver att distributörerna skall iaktta vederbörlig omsorg för att bidra till att de tillämpliga säkerhetskraven följs, i synnerhet genom att inte leverera produkter som de, på grundval av egen fackkunskap eller uppgifter de förfogar över, vet eller borde ha förstått inte överensstämmer med dessa krav. Dessutom skall de inom ramen för sina respektive verksamheter delta i övervakningen av säkerheten hos de produkter som släpps ut på marknaden, särskilt genom att vidarebefordra information om produktrisker, genom att bevara och tillhandahålla dokument som behövs för att spåra produkternas ursprung samt genom att samarbeta i de åtgärder som tillverkare och behöriga myndigheter vidtagit för att undvika risker. De skall inom ramen för sina olika verksamheter vidta åtgärder som möjliggör ett effektivt samarbete.

De särskilda skyldigheter som åläggs dis-

tributörer har förstärkts i det nya direktivet.

Artikel 5.3 föreskriver att när tillverkare och distributörer, på grundval av egen fackkännedom eller uppgifter de förfogar över, känner till eller bör känna till att en produkt som de har släppt ut på marknaden medför risker för konsumenterna som inte är förenliga med de allmänna säkerhetskraven, skall de på de villkor som anges i bilaga I omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna om detta och därvid ange de åtgärder som vidtagits för att förebygga riskerna för konsumenterna. Kommissionen skall i enlighet med det förfarande som avses i artikel 15.3 anpassa de specifika krav angående informationsplikten vilka anges i bilaga I.

Enligt artikel 5.4 skall tillverkare och distributörer inom ramen för sina respektive verksamheter samarbeta med de behöriga myndigheterna på de sistnämndas begäran när det gäller åtgärder som vidtas för att undvika de risker som är förknippade med den produkt som de tillhandahåller eller har tillhandahållit. Förfarandena för detta samarbete, inklusive förfaranden för en dialog med de berörda tillverkarna och distributörerna i frågor som sammanhänger med produktsäkerheten skall fastställas av de behöriga myndigheterna.

Medlemsstaternas särskilda skyldigheter och befogenheter. Enligt artikel 6 i det allmänna direktivet om produktsäkerhet skall medlemsstaterna se till att tillverkare och distributörer iakttar sina skyldigheter enligt detta direktiv, så att de produkter som släpps ut på marknaden är säkra.

Medlemsstaterna skall inrätta eller utse myndigheter med behörighet att övervaka produkternas överensstämmelse med de allmänna säkerhetskraven, samt se till att dessa myndigheter har och utövar de befogenheter som behövs för att vidta sådana lämpliga åtgärder som åligger dem enligt detta direktiv. Medlemsstaterna skall fastställa de behöriga myndigheternas uppgifter, befogenheter, organisation och regler för samarbete. De skall hålla kommissionen underrättad om detta och kommissionen skall vidarebefordra dessa uppgifter till övriga medlemsstater.

Artikel 7 föreskriver att medlemsstaterna skall fastställa regler om påföljder vid över-

trädelser av de nationella bestämmelser som antagits till följd av detta direktiv och vidta alla åtgärder som behövs för att säkerställa att de tillämpas. De påföljder som föreskrivs skall vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om dessa bestämmelser senast den 15 januari 2004 samt utan dröjsmål anmäla varje senare ändring av dessa bestämmelser till kommissionen.

Artikel 8 i direktivet innehåller bestämmelser om de åtgärder för marknadsövervakning och om påföljder som de behöriga myndigheterna har till sitt förfogande. Artikeln innehåller ganska detaljerade bestämmelser om vilka slags åtgärder de myndigheter som ansvarar för marknadsövervakningen skall kunna vidta i olika situationer.

Artikel 8.1 föreskriver att i enlighet med detta direktiv, särskilt artikel 6, skall de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ha befogenhet att, i förekommande fall, bl.a. vidta sådana åtgärder som anges i a och i b-f nedan.

a) För varje produkt

i) anordna lämpliga kontroller av produktens säkerhetsegenskaper i tillräcklig omfattning fram till och med det slutliga användnings- eller konsumtionsstadiet, även efter det att den har släppts ut på marknaden som en säker produkt,

ii) begära alla nödvändiga upplysningar av de berörda parterna,

iii) ta stickprov av produkter för att utföra säkerhetsanalyser.

b) För varje produkt som under vissa förhållanden kan medföra risker

i) kräva att den förses med lämpliga varningar för de risker som den kan medföra, utformade på ett tydligt och lättbegripligt sätt på de officiella språken i den medlemsstat där produkten saluförs,

ii) ställa förhandsvillkor innan en produkt släpps ut på marknaden så att den görs säker.

c) För varje produkt som kan medföra risker för vissa personer

besluta att dessa personer i god tid och på lämpligt sätt informeras om dessa risker, bland annat genom att särskilda varningar utfärdas.

d) För varje produkt som kan vara farlig

temporärt, under den tid som krävs för att utföra olika kontroller, verifikationer eller säkerhetsbedömningar, förbjuda leverans, leveranserbjudande eller exponering av produkten.

e) För varje farlig produkt

förbjuda att den släpps ut på marknaden och fastställa de kompletterande åtgärder som krävs för att säkerställa att förbudet efterlevs.

f) För varje farlig produkt som redan finns på marknaden

i) besluta om eller organisera ett effektivt och omedelbart tillbakadragande av produkten, och varna konsumenterna för de risker som den medför,

ii) besluta om eller samordna eller i förekommande fall med tillverkarna och distributörerna organisera en återkallelse av produkten från konsumenterna och förstöring av den under lämpliga förhållanden.

Artikel 8.2 föreskriver att när de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna vidtar sådana åtgärder som anges i punkt 1, särskilt sådana som avses i d-f, skall de, med beaktande av försiktighetsprincipen när detta är lämpligt, handla i enlighet med fördraget, särskilt artiklarna 28 och 30 i detta, så att de genomför dem på ett sätt som står i proportion till graden av risk. I artikel 8.2 andra och tredje stycket finns mer detaljerade bestämmelser som framhäver att de frivilliga insatserna skall vara primära. Enligt artikel 8.3 skall de berörda myndigheterna ha erforderliga befogenheter att vidta nödvändiga åtgärder.

Enligt artikel 8.4 skall de åtgärder som de behöriga myndigheterna skall vidta enligt denna artikel alltefter omständigheterna rikta sig mot

a) tillverkaren,

b) distributörerna, särskilt den ansvarige för det första distributionsledet på den nationella marknaden, inom ramen för deras respektive verksamheter,

c) varje annan person, när så är nödvändigt med hänsyn till deras medverkan i de åtgärder som vidtagits för att undanröja riskerna med en produkt.

Planering av övervakningen. I artikel 9 konstateras att för att garantera en effektiv marknadsövervakning i syfte att säkerställa

en hög skyddsnivå för konsumenternas hälsa och säkerhet, som inbegriper samarbete mellan deras behöriga myndigheter, skall medlemsstaterna se till att metoder med lämpliga medel och förfaranden införs, vilka särskilt kan inbegripa

a) upprättande, regelbundna uppdateringar och genomförande av sektoriella övervakningsprogram för olika kategorier av produkter eller risker samt uppföljning av övervakningsverksamhet, rön och resultat,

b) uppföljning och uppdatering av vetenskapligt och tekniskt kunnande när det gäller produktsäkerhet,

c) regelbundna granskningar och bedömningar av hur kontrollverksamheten fungerar och av dess effektivitet samt vid behov en översyn av den metod och organisation för övervakning som inrättats.

Enligt artikel 9.2 skall medlemsstaterna säkerställa att konsumenter och andra berörda parter har möjlighet att inkomma med klagomål till de behöriga myndigheterna om produkters säkerhet och övervaknings- och kontrollverksamheten och att dessa klagomål följs upp på lämpligt sätt. De skall aktivt informera konsumenterna och övriga berörda parter om de förfaranden som inrättats i detta syfte.

Administrativt samarbete. Artikel 10 i det nya direktivet föreskriver att kommissionen skall främja och delta i det europeiska nätverket mellan de myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för produktsäkerhet, särskilt i form av administrativt samarbete. Detta nätverk skall utvecklas på ett samordnat sätt med andra befintliga gemenskapsförfaranden, särskilt RAPEX. Syftet skall framför allt vara att underlätta

a) utbyte av information om riskanalyser, farliga produkter, provningsmetoder och provningsresultat, de senaste forskningsrönen samt andra aspekter som har betydelse för kontrollverksamheten,

b) skapande och genomförande av gemensamma övervaknings- och provningsprojekt,

c) utbyte av sakkunskap och bästa metoder samt utbildningssamarbete,

d) en förbättrad samordning på gemenskapsnivå när det gäller att spåra, dra tillbaka och återkalla farliga produkter.

Utbyte av information. I direktivet om all-

män produktsäkerhet utgås det ifrån att för att säkerställa en enhetlig och hög skyddsnivå för konsumenternas hälsa och säkerhet samt för att bevara den inre marknadens enhetlighet är det nödvändigt att kommissionen informeras om varje åtgärd som begränsar utsläppandet på marknaden av en produkt eller som innebär ett krav på att den dras tillbaka eller återkallas från marknaden.

Artiklarna 11 och 12 innehåller bestämmelser om förfarandet för underrättelser. I artikel 12 finns bestämmelser om förfarandet för underrättelser i sådana situationer där en produkt medför en allvarlig risk och i artikel 11 bestämmelser om förfarandet i de fall där det är fråga om en produkt som omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om allmän produktsäkerhet och där utsläppandet på marknaden eller saluföringen av produkten begränsas genom tillsynsmyndighetens beslut men som dock inte anses medföra en sådan allvarlig risk som avses i artikel 12.

Artikel 11.1 föreskriver att om en medlemsstat vidtar åtgärder som begränsar utsläppandet av produkter på marknaden eller som kräver att de skall dras tillbaka eller återkallas, enligt artikel 8.1 b-f, skall medlemsstaten underrätta kommissionen om åtgärderna och ange skälen för dessa i den mån denna underrättelse inte krävs enligt artikel 12 eller någon specifik gemenskapslagstiftning. Medlemsstaten skall också underrätta kommissionen om varje ändring eller upphävande av sådana åtgärder. Om den underrättande medlemsstaten anser att riskens verkningar inte går utöver eller kan gå utöver dess eget territorium skall den informera om de åtgärder som avses i punkt 1 i den mån som dessa är av intresse ur produktsäkerhetsynpunkt för medlemsstaterna, särskilt om det rör sig om en ny risk som ännu inte påpekats i andra underrättelser. I andra fall när det gäller risker med lokala verkningar behöver kommissionen inte underrättas om dessa.

Enligt artikel 11.2 skall kommissionen vidarebefordra underrättelsen till övriga medlemsstater, såvida den inte efter granskning på grundval av informationen i underrättelsen skulle finna att åtgärden är oförenlig med gemenskapslagstiftningen. I sådana fall skall kommissionen omedelbart underrätta den medlemsstat som vidtog åtgärden. I motsats

till bestämmelserna i det gamla direktivet om allmän produktsäkerhet, som härstammar från 1992, behöver kommissionen inte enligt det nya direktivet förhandla med parterna innan den vidarebefordrar underrättelsen.

Artikel 12 föreskriver att om en medlemsstat vidtar eller beslutar att vidta, rekommendera eller komma överens med tillverkare och distributörer om att vidta åtgärder, oavsett om de är obligatoriska eller frivilliga, för att hindra, inskränka eller knyta speciella villkor till den eventuella saluföringen eller användningen inom sitt territorium av produkter på grund av en allvarlig risk, skall den omedelbart underrätta kommissionen om detta genom RAPEX. Den skall även utan dröjsmål underrätta kommissionen om varje ändring eller upphävande av sådana åtgärder eller ingripanden.

Om den underrättande medlemsstaten anser att riskens verkningar inte går utöver eller kan gå utöver dess eget territorium skall den handla enligt förfarandet i artikel 11.

Enligt artikel 12.3 får medlemsstaterna, innan de beslutar att vidta sådana åtgärder eller göra sådana ingripanden, till kommissionen vidarebefordra varje upplysning om förekomsten av en allvarlig risk.

Det som är nytt jämfört med bestämmelserna i det gamla direktivet om allmän produktsäkerhet i fråga om allvarliga risker är att också sådana frivilliga arrangemang för utsläppande på marknaden eller saluhållande av produkter om vilka överenskommelse träffats med tillverkare eller distributörer skall meddelas genom RAPEX om produkten medföra allvarlig risk. Enligt det gamla direktivet gällde skyldigheten att använda RAPEX endast de åtgärder av förpliktande natur som ålagts av tillsynsmyndigheterna i situationer där en produkt medför en allvarlig och direkt risk.

Enligt artikel 12.2 skall kommissionen, när den får sådana underrättelser, kontrollera att de stämmer överens med denna artikel och de krav som är tillämpliga för driften av RAPEX och översända dem till övriga medlemsstater, som i sin tur omedelbart skall underrätta kommissionen om vilka åtgärder de vidtar.

Detaljerade förfaranden för RAPEX, när det gäller underrättelser enligt både artikel 11

och 12, anges i bilaga II. Artikel 11.1 tredje stycket föreskriver dessutom att kommissionen skall utarbeta och regelbundet uppdatera anvisningar om administrationen av RAPEX samt om informationsförfarandet i allmänhet. Vid utarbetandet av anvisningar biträds kommissionen av en kommitté som avses i direktivet och som består av medlemsstaternas representanter inom ramen för det rådgivande förfarandet.

Enligt artikel 12.4 skall RAPEX vara öppet för kandidatländer, tredje länder eller internationella organisationer, inom ramen för avtal mellan gemenskapen och dessa länder eller internationella organisationer, enligt villkor som anges i dessa avtal. Varje sådant avtal skall grunda sig på ömsesidighet och inbegripa bestämmelser om tystnadsplikt som motsvarar dem som är tillämpliga i gemenskapen.

Gemenskapens åtgärder i situationer där det föreligger en allvarlig risk på grund av en produkt. Artikel 13.1 föreskriver att om kommissionen får kännedom om en allvarlig risk som vissa produkter medför för konsumenternas hälsa och säkerhet i olika medlemsstater, kan den, efter samråd med medlemsstaterna och, om sådana vetenskapliga frågor kommer upp som faller inom behörigheten för en vetenskaplig gemenskapskommitté, den vetenskapliga kommitté som är behörig att behandla risken i fråga, på grundval av resultaten av dessa samråd, anta ett beslut enligt det förfarande som avses i artikel 15.2, enligt vilket medlemsstaterna åläggs att vidta sådana åtgärder som avses i artikel 8.1 b-f, om

a) det framgår av föregående samråd med medlemsstaterna att det bevisligen föreligger skillnader mellan de metoder de använder eller avser att använda för att hantera risken, och

b) risken, på grund av arten av det säkerhetsproblem som produkten medför, inte kan åtgärdas på ett sätt som är förenligt med fallets brådskande art enligt de andra förfaranden som fastställs i den specifika gemenskapslagstiftning som är tillämplig på de aktuella produkterna, och

c) risken endast kan undanröjas på ett effektivt sätt genom att lämpliga åtgärder vidtas på gemenskapsnivå för att garantera en

enhetlig och hög nivå på skyddet för konsumenternas hälsa och säkerhet och en väl fungerande inre marknad.

De beslut av kommissionen som avses ovan skall gälla under en period som inte överstiger ett år och kan enligt samma förfarande förlängas med ytterligare perioder som var och en inte överstiger ett år. Beslut som rör specifika och individuellt identifierade produkter eller partier av produkter skall dock gälla utan någon tidsbegränsning.

Enligt artikel 13.3 skall export från gemenskapen av sådana farliga produkter som varit föremål för ett sådant beslut som avses i punkt 1 vara förbjuden, om annat inte anges i beslutet.

Artikel 13.4 föreskriver att medlemsstaterna skall vidta alla åtgärder som krävs för att genomföra de beslut som avses i punkt 1 inom mindre än 20 dagar, om inte en annan tidsfrist anges i dessa beslut.

Enligt artikel 13.5 skall de behöriga myndigheter som ansvarar för tillämpningen av de åtgärder som avses i punkt 1 inom en månad ge de berörda parterna möjlighet att inkomma med synpunkter samt underrätta kommissionen om dessa.

Kommittéförfaranden. I artiklarna 14 och 15 finns bestämmelser om en kommitté som skall biträda kommissionen i de frågor som ansluter sig till direktivet om allmän produktsäkerhet. Kommittén följer det föreskrivande förfarandet när den behandlar sådana åtgärder som avses i artikel 4 om de standardiseringsorgan som antas av ett europeiskt standardiseringsorgan samt sådana beslut i situationer där en produkt medför en allvarlig risk för konsumenternas hälsa och säkerhet och där övriga kriterier enligt artikel 13 uppfylls. I alla andra frågor följer kommittén det rådgivande förfarandet. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

Tillgång till information och sekretess. Enligt artikel 16 skall sådan information som medlemsstaternas myndigheter eller kommissionen förfogar över, och som rör de risker som produkten medför för konsumenternas hälsa och säkerhet, i allmänhet ställas till allmänhetens förfogande i enlighet med kraven på öppenhet, utan att detta påverkar de begränsningar som krävs för kontroll- och utredningsverksamhet. Allmänheten skall sär-

skilt ha tillgång till information om produktidentifikation, riskens art och de åtgärder som vidtagits.

Slutbestämmelser. Artiklarna 17-24 innehåller bestämmelser som huvudsakligen handlar om administrationen, förfarandena och informationen. I artikel 17 hänvisas till rådets direktiv 85/374/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister och konstateras att dessa nya direktiv inte skall påverka tillämpningen av direktiv 85/374/EEG.

Artikel 18 föreskriver att varje beslut som fattas enligt detta direktiv och som begränsar utsläppandet av en produkt på marknaden, eller som kräver att produkten skall dras tillbaka eller återkallas, skall motiveras på ett tillfredsställande sätt. Beslutet skall snarast möjligt delges den berörda parten med angivande av de möjligheter att överklaga som står till buds enligt gällande lagstiftning i den berörda medlemsstaten samt inom vilken tid överklagandet skall ske. De berörda parterna skall då så är möjligt ges möjlighet att lämna sina synpunkter innan åtgärden vidtas. Om så inte har skett på grund av åtgärdernas brådskande art, skall denna möjlighet ges vid lämplig tidpunkt efter det att åtgärden har vidtagits. Vid åtgärder som innebär krav på att en produkt skall dras tillbaka eller återkallas, skall behovet att uppmuntra distributörer, användare och konsumenter att bidra till genomförandet av sådana åtgärder beaktas.

Enligt artikel 18.2 skall medlemsstaterna säkerställa att varje åtgärd som de behöriga myndigheterna vidtar och som begränsar utsläppandet av en produkt på marknaden eller som kräver att den skall dras tillbaka eller återkallas, kan prövas vid behörig domstol. Enligt artikel 19.3 skall beslut, som fattats med stöd av detta direktiv och som begränsar utsläppandet av en produkt på marknaden eller som kräver att produkten dras tillbaka eller återkallas, inte påverka bedömningen av den berörda partens ansvar enligt de bestämmelser i nationell straffrättslig lagstiftning som är tillämpliga i det aktuella fallet.

I artikel 19.1 konstateras att kommissionen får hänskjuta varje fråga som rör tillämpningen av detta direktiv, särskilt sådana som rör kontroll och marknadsövervakning, till

den kommitté som avses i artikel 15. Enligt artikel 19. 2 skall kommissionen vart tredje år efter den 15 januari 2004 överlämna en rapport om direktivets tillämpning till Europaparlamentet och rådet.

Enligt artikel 20 skall kommissionen identifiera behov, möjligheter och prioriteringar för gemenskapsåtgärder i fråga om tjänsters säkerhet och överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet före den 1 januari 2003 tillsammans med lämpliga förslag på området.

4. Behovet att revidera produktsäkerhetslagstiftningen och de viktigaste förslagen

4.1. Allmänt

Europaparlamentets och rådets direktiv om allmän produktsäkerhet, som presenterades ovan, måste genomföras i Finland. Även om många av de nya bestämmelser som ingår i det nya direktivet om allmän produktsäkerhet redan ingår i den finska produktsäkerhetslagen föreligger det dock ett behov att komplettera och precisera den nationella lagstiftningen om produktsäkerhet på vissa punkter.

Det föreslås att det stiftas en separat lag om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk, eftersom skyldigheten att underrätta kommissionen omfattar också många sådana produkter som inte faller inom tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om allmän produktsäkerhet.

Samtidigt har det ansetts ändamålsenligt att revidera den gällande produktsäkerhetslagen också till övriga delar. De erfarenheter som gjorts under den tid lagen varit i kraft ger anledning till att ändra lagen på vissa punkter.

Då flera enskilda ändringar har gjorts i produktsäkerhetslagen under den tid att lagen varit i kraft och när nya ändringar nu föreslås blir gjorda i den genom den förevarande propositionen, har det ansetts nödvändigt att stifta en helt ny lag för att säkerställa att lagens struktur blir ändamålsenlig.

Samtidigt har det ansetts ändamålsenligt att föreslå att lagens namn ändras så att den nya

lagen skall heta lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

4.2. **Ändringar som hänför sig till genomförandet av det nya direktivet om allmän produktsäkerhet**

Tillämpningsområde och definitioner. Enligt direktivet avses med produkt varje produkt som - också inom ramen för tillhandahållande av tjänster - är avsedd för konsumenter eller som under rimligen förutsebara förhållanden kan komma att användas av konsumenter. Tillämpningsområdet för den finska produktsäkerhetslagen är mer omfattande än direktivets tillämpningsområde. Lagen omfattar konsumtionsvaror och konsumenttjänster samt även sådana varor och tjänster enligt ovan som vissa i lagen närmare angivna parter överlåter till personer som kan jämföras med konsumenter. Det faktum att den finska produktsäkerhetslagstiftningens tillämpningsområde är mer omfattande än direktivets medför inga problem. En motsvarande situation har varit rådande ända sedan det gamla direktivet om allmän produktsäkerhet trädde i kraft i juni 1994.

Det konstateras ovan att bestämmelserna om marknadstillsyn i direktivet om allmän produktsäkerhet skall äga tillämpning om det i gemenskapslagstiftningen inte finns några bestämmelser marknadsovervakningen när det gäller vissa bestämda produkter. När det gäller den finska lagstiftningen är det dock ändamålsenligt att ta in bestämmelser om marknadstillsyn separat i varje sådan nationell bestämmelse genom vilken gemenskapslagstiftningen om säkerhetsfrågor genomförs. För att säkerställa att det inte kvarstår några luckor i lagstiftningen om varors och tjänsters säkerhet föreslås att man i den nya lagen tar in en bestämmelse som föreskriver att en myndighet som med stöd av någon annan lagstiftning utövar tillsyn över sådana konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet som inte omfattas av lagen om allmän produktsäkerhet skall vid tillsynen iaktta bestämmelserna i lagen om allmän produktsäkerhet om en näringsidkares skyldigheter samt en tillsynsmyndighets befogenheter och rättigheter, om inte speciallagstiftningen innehåller några bestämmelser

genom vilka minst samma säkerhetsnivå kan uppnås. Motsvarande reglering ingår redan nu till exempel i de övriga nordiska ländernas nationella lagstiftning genom vilken direktivet om allmän produktsäkerhet från 1992 har genomförts.

Direktivet innehåller en definition på en *säker produkt* som har presenterats ovan. Med en *farlig produkt* avses enligt direktivet varje produkt som inte motsvarar definitionen av en säker produkt.

Den nuvarande finska produktsäkerhetslagen innehåller ingen definition på säker produkt. I 4 § ingår däremot en definition på farliga konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Även om definitionen i fråga om ordalydelse inte motsvarar de uttryck som används i direktivet finns det ingen anledning att sakmässigt ändra definitionerna i den gällande lagen till denna del. Det föreslås att till den nya lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet skall fogas en definition på säkra konsumtionsvaror och konsumenttjänster så att konsumtionsvaror och konsumenttjänster som inte är farliga för konsumentens hälsa eller egendom på det sätt som avses i lagen anses vara säkra.

I direktivet anges konsumentens hälsa och egendom som sådana objekt som skall skyddas genom denna föregripande lagstiftning. I den finska produktsäkerhetslagen är konsumentens hälsa och egendom föremål för skyddet. Lagens tillämpningsområde är i detta hänseende således mer omfattande än direktivets. Åtminstone hittills har faran för egendom inte varit aktuell i praktiken annat än i samband med hälsoriskerna. Det föreligger inga hinder för att tillämpningsområdet för den lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet som nu föreslås bli stiftad till denna del också i fortsättningen skall definieras på samma sätt som tillämpningsområdet för den nuvarande produktsäkerhetslagen.

I likhet med gamla direktivet om allmän produktsäkerhet gör också det nya direktivet en skillnad mellan de särskilda skyldigheter som ankommer på *tillverkare* och *distributörer*.

Den finska produktsäkerhetslagen gör ingen dylik skillnad. Där används endast begreppet näringsidkare. Avsikten är att denna

praxis skall fortsätta. Enligt de praktiska erfarenheter som gjorts i Finland är det svårt att göra skillnad på näringsidkares behörighet i fråga om säkerhetsegenskaperna hos en konsumtionsvara eller en konsumenttjänst. Det kan på goda grunder anses att säkerhetsegenskaperna hos en produkt kan påverkas av verksamheten av varje näringsidkare som deltar i tillverkningen och utförandet, saluföringen, marknadsföringen, försäljningen eller annan överlåtelse av konsumtionsvaror eller konsumenttjänster i samband med näringsverksamhet. Begreppet näringsidkare skall därför användas fortsättningsvis också i den föreslagna lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. De skyldigheter som i den nationella finska lagstiftningen föreslås bli ålagda näringsidkare täcker till alla delar de skyldigheter som i direktivet åläggs tillverkare och distributörer.

Det allmänna säkerhetskravet. I likhet med gamla direktivet får tillverkarna enligt det nya direktivet inte heller släppa ut på marknaden andra slags produkter än säkra produkter. I den finska produktsäkerhetslagen åläggs näringsidkare en allmän skyldighet att iaktta den omsorg som omständigheterna påkallar för att säkerställa att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst inte orsakar fara för konsumentens hälsa eller egendom. Bestämmelserna i lagen och i direktivet har således i detta hänseende samma mål varför det inte föreligger något behov av att ändra den finska produktsäkerhetslagstiftningen till denna del.

Tillverkarens och distributörens underrättelseplikt. Det nya direktivet föreskriver att när tillverkare och distributörer, på grundval av egen fackkännedom eller uppgifter de förfogar över, känner till eller bör känna till att en produkt som de har släppt ut på marknaden medför risker för konsumenterna som inte är förenliga med de allmänna säkerhetskraven, skall de omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna om detta och därvid ange de åtgärder som vidtagits för att förebygga riskerna för konsumenterna. I bilaga I till direktivet finns närmare bestämmelser om underrättelser.

I 3 § 2 mom. produktsäkerhetslagen har sedan 1993 ingått en bestämmelse som anger att om en näringsidkare får vetskap om att en

sådan vara eller tjänst som omfattas av lagens tillämpningsområde medför risk för konsumentens hälsa eller egendom, skall han omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna. Näringsidkaren skall samtidigt uppge vilka åtgärder han redan har vidtagit med anledning av faran. Denna bestämmelse behöver inte ändras till följd av de nya reglerna i direktivet. Däremot bör det övervägas huruvida det finns behov att utfärda bestämmelser på lägre nivå om formen av och innehållet i underrättelserna senare när kommissionens arbete i detta hänseende har framskridit.

Den skyldighet att underrätta som gäller i Finland är mer omfattande eftersom konsumenttjänsterna som helhet faller inom produktsäkerhetslagens tillämpningsområde medan direktivet omfattar produkter som - också inom ramen för tillhandahållande av tjänster - är avsedda för konsumenter eller som under rimligen förutsebara förhållanden kan komma att användas av konsumenter även om de inte är avsedda för dem, och som tillhandahålls eller ställs till förfogande i kommersiell verksamhet. Med tanke på den underrättelseskyldighet som gäller särskilt i fråga om konsumenttjänster finns det anledning att i den nya lagen beakta också risker som kan medföras för sådana utomstående personer berörs av konsumenttjänsten.

Tillverkarnas och distributörernas skyldighet att samarbeta med myndigheterna. Enligt det nya direktivet bör både tillverkare och distributörer inom sina respektive verksamheter samarbeta med behöriga myndigheter när dessa begär detta. Den nuvarande finska produktsäkerhetslagen innehåller inte någon motsvarande förpliktelse. Det föreslås att bestämmelserna om skyldigheten att iaktta omsorg och att underrätta tillsynsmyndigheten skall preciseras i den nya lagen så att näringsidkarna åläggs att samarbeta med myndigheterna, om dessa begär det, för att avvärja faror.

Näringsidkarens skyldighet att informera konsumenterna och myndigheterna. Enligt det nya direktivet skall tillverkarna inom ramen för sina respektive verksamheter förse konsumenterna med relevant information, som gör det möjligt för dessa att bedöma riskerna med en produkt under hela dess normala eller rimligen förutsebara användnings-

tid, om dessa risker inte är direkt uppenbara utan lämplig varning, samt att skydda sig mot dessa risker. Det konstateras vidare att förekomsten av en sådan varning inte skall medföra någon befrielse från de övriga skyldigheterna i detta direktiv.

Direktivet innehåller dessutom ganska detaljerade bestämmelser särskilt om tillställande av uppgifter om spårbarhet och om åtgärder som tillverkaren skall vidta antingen frivilligt eller på begäran av en behörig myndighet.

Den finska produktsäkerhetslagen innehåller inga uttryckliga bestämmelser om näringsidkarens skyldighet att informera konsumenterna. I 8 § finns bestämmelser om de uppgifter som näringsidkaren skall lämna tillsynsmyndigheterna. En förordning om uppgifter om konsumtionsvaror, som gäller lämnandet av sådana uppgifter som är nödvändiga för konsumenten, har utfärdats med stöd av produktsäkerhetslagen.

Därför är det alltså ändamålsenligt att i samband med revideringen av produktsäkerhetslagstiftningen till lagen foga bestämmelser om skyldigheten att informera konsumenterna.

Den finska produktsäkerhetslagen innehåller, med undantag av skyldigheten att iakttas omsorg, inte heller några bestämmelser om sådana åtgärder i anslutning till konsumtionsvarors eller konsumenttjänsters säkerhet som i övrigt förutsätts av näringsidkaren. Det finns inget behov av att i den nationella produktsäkerhetslagstiftningen föreskriva om dessa lika detaljerat som i direktivet eftersom vissa delar av direktivet är sådana som i Finland i allmänhet tas in i motiveringen till regeringens proposition. Det föreslås samtidigt att bestämmelserna om tillsynsmyndigheternas rätt att få upplysningar ändras så att de motsvarar bättre reglerna i direktivet.

Kriterier för bedömning av överensstämmelse samt Europastandarder. Enligt det nya direktivet skall en produkt, när det gäller de risker och riskkategorier som omfattas av ifrågavarande nationella standarder, presumeras vara säker om den uppfyller sådana icke bindande nationella standarder som överför Europastandarder för vilka kommissionen har offentliggjort hänvisningar i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Medlemsstaterna skall offentliggöra hänvisningarna till dessa nationella standarder.

Det som är nytt jämfört med den tidigare regleringen är att de ovan nämnda standarderna får en viktig roll i bedömningen av överensstämmelse. Direktivet innehåller bestämmelser om de uppdrag som gäller standardisering och om offentliggörande av hänvisningar samt också om att en motsvarande ställning kan ges sådana europeiska standarder som har antagits innan direktivet trädde i kraft om standarderna säkerställer att det allmänna säkerhetskravet uppfylls. Avsikten är att de standarder som godkänts innan direktivet trädde i kraft skall granskas från fall till fall. Utgående från detta skall sedan beslut fattas om offentliggörandet av hänvisningar till dem i den officiella tidningen.

Produktsäkerhetslagen innehåller för närvarande inte några bestämmelser om grunderna för bedömningen av överensstämmelse. De standarder, specifikationer och rekommendationer som nämns i direktivet ovan har en viktig roll också i den marknadsövervakning som baserar sig på produktsäkerhetslagen. Därför finns det skäl att till den nya lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet foga bestämmelser om grunderna för bedömningen av överensstämmelse.

Medlemsstaternas skyldigheter och tillsynsmetoder som behöriga myndigheter förfogar över. Det nya direktivet innehåller delvis mer detaljerade bestämmelse om medlemsstaternas skyldigheter samt om de tillsynsmetoder och sanktioner som de behöriga myndigheterna har till sitt förfogande.

Enligt direktivet skall medlemsstaterna se till att tillverkare och distributörer iakttar sina skyldigheter enligt detta direktiv, så att de produkter som släpps ut på marknaden är säkra. Medlemsstaterna skall inrätta eller utse myndigheter med behörighet att övervaka produkternas överensstämmelse med de allmänna säkerhetskraven, samt se till att dessa myndigheter har och utövar de befogenheter som behövs för att vidta sådana lämpliga åtgärder som åligger dem enligt detta direktiv. Medlemsstaterna skall fastställa de behöriga myndigheternas uppgifter, befogenheter, organisation och regler för samarbete. De skall hålla kommissionen underrättad om detta och kommissionen skall vidarebefordra dessa

uppgifter till övriga medlemsstater.

I direktivet åläggs medlemsstaterna att sörja för samarbetet mellan de nationella myndigheter som har hand om produktsäkerhetsfrågor.

Direktivet innehåller en ganska detaljerad förteckning över åtgärder som de behöriga nationella myndigheterna har rätt att vidta för att säkerställa att kraven enligt direktivet uppfylls.

Påföljderna för brott mot de nationella bestämmelser som utfärdas med stöd av direktivet skall vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna skall underätta kommissionen om dessa bestämmelser samt anmäla varje senare ändring av dessa bestämmelser till kommissionen.

Den finska produktsäkerhetslagen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndigheter och deras befogenheter. För tillfället anses dessa vara huvudsakligen tillräckliga. I fråga om de allmänna principer som ingår i direktivet enligt ovan finns i Finland allmän förvaltningsrättslig reglering bland annat i den gällande lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) och i förvaltningslagen (434/2003), som träder kraft i januari 2004, samt i förvaltningsprocesslagen (596/1996). Om dessa omständigheter behöver inte uttryckliga bestämmelser tas in i produktsäkerhetslagstiftningen.

I fråga om de tillsynsmetoder som anges i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet föreslås dock i enlighet med regleringen i direktivet att det till lagen skall fogas bestämmelser som ger tillsynsmyndigheterna en möjlighet att kräva att näringsidkarna vidtar rättelse-, korrigerings- och informationsåtgärder genom vilka den risk för hälsa eller egendom som är förenad med en konsumtionsvara eller konsumenttjänst effektivt kan avvarjas utan att man behöver tillgripa strängare påföljder.

Planering av tillsynen. Direktivet föreskriver att för att garantera en effektiv marknadsövervakning i syfte att säkerställa en hög skyddsnivå för konsumenternas hälsa och säkerhet, som inbegriper samarbete mellan deras behöriga myndigheter, skall medlemsstaterna se till att metoder med lämpliga medel och förfaranden införs. I direktivet finns också en detaljerad beskrivning av vilka möjligheter det finns för medlemsstater att planera

tillsynen.

Den nuvarande finska produktsäkerhetslagen innehåller inga bestämmelser om övervakningsprogram eller andra omständigheter som avses i direktivet och som gäller planeringen av tillsyn. Det finns inte något behov att ta in mycket detaljerade bestämmelser om planeringen av övervakningen i den nationella produktsäkerhetslagstiftningen i fortsättningen heller. I lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet bör dock tas in en bestämmelse som anger att den myndighet som leder tillsynen och ansvarar för planeringen, nämligen Konsumentverket, skall årligen utarbeta ett riksomfattande program för tillsyn över efterlevnaden av produktsäkerhetslagstiftningen.

Det föreslås vidare en bestämmelse om att kommunen skall göra upp tillsynsplanen så att tillsynen är av hög kvalitet, sker regelbundet och förebygger risker för hälsa och egendom. Motsvarande reglering skall genomföras också i andra speciallagar som gäller miljö- och hälsoskyddet.

Administrativt samarbete mellan de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna och kommittéförfaranden. Enligt direktivet skall kommissionen främja och delta i det europeiska nätverket mellan de myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för produktsäkerhet, särskilt i form av administrativt samarbete.

Enligt direktivet biträds kommissionen av en kommitté som fattar beslut i fråga om vissa ärenden som skilt räknas upp i direktivet i enlighet med det föreskrivande förfarandet och i alla andra fall i enlighet med det rådgivande förfarandet.

Det finns inte något behov av att ta in några bestämmelser om det administrativa samarbetet samt om de kommittéförfaranden som ansluter sig till kommissionens arbete i den finska produktsäkerhetslagstiftningen.

Beslut på gemenskapsnivå i situationer där en produkt medför allvarlig risk. Direktivet innehåller också bestämmelser om villkoren för att kommissionen skall kunna vidta åtgärder när en produkt medför allvarlig risk samt om förfarandet i sådana fall. Om kommissionen får kännedom om en allvarlig risk som vissa produkter medför för konsumenternas hälsa och säkerhet i olika medlemssta-

ter, kan den, efter samråd med medlemsstaterna och, om sådana vetenskapliga frågor kommer upp som faller inom behörigheten för en vetenskaplig gemenskapskommitté, den vetenskapliga kommitté som är behörig att behandla risken i fråga, på grundval av resultatet av dessa samråd, anta ett beslut om vissa villkor uppfylls. Kommissionens beslut gäller högst ett år och deras giltighet kan förlängas med ett år i taget i enlighet med samma förfarande. Giltighetstiden för beslut som gäller enskilda identifierade produkter eller partier av produkter har inte begränsats.

Den finska produktsäkerhetslagen innehåller redan nu bestämmelser om ett temporärt förbud som kan utfärdas i fråga om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst. I och med detta har tillsynsmyndigheterna således nödvändiga befogenheter att på den nationella nivån vidta sådana åtgärder som ett beslut på gemenskapsnivå förutsätter. Avsikten är att i den nya lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet ta in bestämmelser om ett temporärt förbud som motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen samt att de regionala och lokala tillsynsmyndigheternas befogenheter utvidgas så att också dessa kan meddela ett temporärt förbud.

Exportförbud. Enligt direktivet skall export från gemenskapen av sådana farliga produkter som varit föremål för ett sådant beslut som avses i punkt 1 vara förbjuden, om annat inte anges i beslutet.

Som följd av denna bestämmelse där exporten av ifrågavarande produkter utanför gemenskapen förbjuds skall den finska produktsäkerhetslagen kompletteras. En möjlighet att förbjuda eller begränsa exporten av farliga konsumtionsvaror har redan tidigare varit uppe till diskussion i samband med beredningen av produktsäkerhetslagstiftningen. Bland annat har riksdagen förutsatt det. Ett förslag angående detta har lagts fram i den aktuella propositionen. Frågan behandlas senare i motiveringen.

Bestämmelser om informationsutbyte. Artikel 12 i direktivet innehåller bestämmelser om underrättelser från medlemsstaterna till kommissionen genom RAPEX i de fall där en produkt medför allvarlig risk. Artikel 11 i direktivet innehåller bestämmelser om under-

rättelser i de fall där det inte är fråga om en produkt som medför allvarlig risk enligt artikel 12 men där utsläppande på marknaden eller saluförande av produkten förbjuds eller begränsas.

Den finska produktsäkerhetslagen innehåller inte några bestämmelser om förfarandet för underrättelser. I 1 § 5 punkten förordningen om Konsumentverket (1057/1998) föreskrivs att Konsumentverket har till uppgift att delta i standardiseringen samt dra försorg om utbyte av information i anslutning till produktsäkerheten. För tydlighetens skull föreslås att det i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet skall tas in en bestämmelse om att det ankommer på Konsumentverket att också ha hand om de underrättelser till Europeiska kommissionen som avses i artikel 11 i direktivet. Detta innebär att Konsumentverket skall ansvara för samtliga underrättelser som avses i artikel 11.

Eftersom medlemsstaternas skyldighet att genom RAPEX underrätta om begränsningar av utsläppande på marknaden och saluföring av produkter som medför allvarlig risk är mer omfattande än tillämpningsområdet för lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet har det inte ansetts ändamålsenligt att föreskriva om detta i denna lag utan det har ansetts vara ändamålsenligt att utfärda en egen bestämmelse på lagnivå om underrättelserna enligt ovan. Förslaget behandlas nedan.

Övriga bestämmelser i direktivet. De övriga bestämmelserna i direktivet ger inte någon anledning till att ändra den finska produktsäkerhetslagstiftningen.

4.3. Behovet att revidera produktsäkerhetslagstiftningen ur nationell synvinkel

4.3.1. Tillämpningsområde

Den gällande produktsäkerhetslagen omfattar alltså konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Sedan 1993 lyder 1 a § 1 mom. konsumentskyddslagen enligt följande: "Vad denna lag stadgar om konsumtionsvaror och konsumenttjänster gäller även varor och tjänster som en näringsidkare överlåter till skolor,

sjukhus, daghem eller andra motsvarande inrättningar eller till kommuner, samkommuner, församlingar eller andra offentliga samfund, ideella föreningar som äger bostadshus, om dessa på annat sätt än i samband med näringsverksamhet överlåter varorna eller tjänsterna för att användas av personer som kan jämföras med konsumenterna. “

Vid den faktiska marknadsövervakningen har det dock upptäckts att i de fall som avses i 1 a § vore det med tanke på tryggheten av säkerheten viktigt att skyldigheter och sanktioner enligt produktsäkerhetslagen skulle kunna åläggas sådana parter som uppräknas i 1 a § vilka överlåter varor och tjänster som avses i paragrafen till personer som kan jämföras med konsumenterna. Att lekredskapen i en kommunal lekpark är farliga kan bero på t.ex. det att underhållet av de ursprungligen säkra redskapen har försumrats. På motsvarande sätt kan fara orsakas av brister hos utrustningen eller övervakningen i kommunala simhallar eller av att de skidspår som kommunen ansvarar för har skötts dåligt.

Av denna anledning föreslås att lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet skall omfatta också andra tjänsteleverantörer utöver näringsidkare. Med andra tjänsteleverantörer avses offentliga eller enskilda juridiska personer som i samband med annan än näringsverksamhet överlåter konsumtionsvaror eller konsumenttjänster till personer som kan jämföras med konsumenterna.

Förslaget innebär till denna del att lagens tillämpningsområde utvidgas ganska väsentligt. Den föreslagna ändringen kan anses vara ytterst nyttig med tanke på konsumenternas säkerhet.

Den föreslagna utvidgningen av tillämpningsområdet ansluter sig alltså till denna del inte till genomförandet av direktivet om allmän produktsäkerhet utan baserar sig på de nationella erfarenheter som gjorts under den tid som produktsäkerhetslagen har varit i kraft och särskilt efter att lagändringen från 1993 trätt i kraft.

Också den föreslagna ändringen av tillämpningsområdet talar för att lagens namn skall ändras på det sätt som föreslagits från produktsäkerhetslag till lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

4.3.2. *Begränsning av exporten av farliga produkter*

Möjligheten att begränsa exporten av farliga produkter har diskuterats också tidigare i samband med beredningen av produktsäkerhetslagen, behandlingen av den i riksdagen och vid beredningen av den omfattande revideringen av lagen i början av 1990-talet.

Som utgångspunkt för utarbetandet av den nationella lagstiftningen om produktsäkerhet har tagits en allmän princip enligt vilken varje land får självständigt bestämma vilka produkter skall omfattas av exportförbud eller begränsningar av exporten.

Det är dock allmänt känt att produktsäkerhetslagstiftningen saknas helt och hållet i vissa länder liksom också regleringen i fråga om farliga ämnen. Möjligheterna att övervaka importen av farliga produkter kan i praktiken vara nästan obefintliga på grund av att organisationen av tillsynsmyndigheter saknas eller att dessa har knappa resurser.

Om en produkt på grund av ett fel eller en brist i sin konstruktion eller sammansättning medför en allvarlig risk för hälsan i Finland medför den en liknande risk också i vilket annat land som helst.

Då den finska produktsäkerhetslagstiftningen på grund av regleringen i det nya direktivet om allmän produktsäkerhet i vilket fall som helst skall ändras så att tillsynsmyndigheterna ges befogenheter att förbjuda exporten av sådana varor som är förbjudna enligt kommissionens beslut med stöd av artikel 13, anses det ändamålsenligt att de myndigheter som utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet skall kunna, på de villkor som närmare anges i lagen, förbjuda export av farliga konsumtionsvaror i de fall konsumtionsvaran kan medföra en allvarlig risk för hälsan.

Enligt förslaget skall exportförbudet gälla endast en allvarlig risk för hälsan. En dylik risk är oftast förenad med ett fel eller en brist i konsumtionsvarans konstruktion eller sammansättning. Det faktum att en konsumtionsvara strider mot de finska bestämmelserna om skyldigheten att lämna information, skulle i allmänhet inte vara en tillräcklig grund för att ett exportförbud skall kunna medde-

las, om man inte i ett enskilt fall anser t.ex. att en varningstext är absolut nödvändig.

Enligt förslaget skall ett exportförbud kunna meddelas i fråga om konsumtionsvaror och konsumenttjänster. När det gäller tjänster förekommer just ingen export alls. Varor som används i anslutning till utförandet av tjänsterna kan dock vara föremål för export, varför det har ansetts ändamålsenligt att exportförbudet skall omfatta också konsumenttjänsterna.

Enligt förslaget skall ett förbud kunna meddelas av Konsumentverket eller av tullmyndigheten. Ett beslut om att meddela exportförbud i fråga om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst skall kunna fattas antingen samtidigt som beslutet om inhemska åtgärder fattas eller som ett separat beslut.

Om ett fel eller en brist hos varan bäst kan avhjälpas genom att man returnerar varan till den utländska tillverkaren bör export av varan i detta syfte vara tillåten om man kan försäkra sig om att en farlig vara inte hamnar på en annan marknad utan att bristerna har avhjälpats.

4.3.3. Social- och hälsovårdsministeriets ställning som sakkunnig vid prövningen av hur farlig en konsumtionsvara är för hälsan

Den uppgift som i den gällande lagen ålagts social- och hälsovårdsministeriet, nämligen att fungera som sakkunnig i frågor som gäller bedömning av när en konsumtionsvara skall anses vara farlig för hälsan, kan i de nuvarande förhållandena inte längre anses ändamålsenlig.

Då den gällande produktsäkerhetslagen omfattar både konsumtionsvaror och konsumenttjänster är det inte ändamålsenligt att en myndighet har utpekats som sakkunnig endast när det gäller bedömningen av konsumtionsvarans farlighet. Eftersom arten av konsumtionsvaror och konsumenttjänster varierar stort och de risker som eventuellt är förknippade med dem också varierar i olika situationer, är det nödvändigt att tillsynsmyndigheterna enligt produktsäkerhetslagen utgående från varje enskilt fall gör en bedömning av vilka slags utomstående expertis som behövs och på vilket sätt den skall användas vid ut-

redningen huruvida en konsumtionsvara eller konsumenttjänst är farlig. De sakkunniga som skall anlitas kan vara olika inhemska eller utländska forskningsinstitut och forskningslaboratorier som ofta har förvärvat specialkunskaper på ett viss begränsat område.

Social- och hälsovårdsministeriet anser det inte ändamålsenligt att en dylik sakkunniguppgift anförtros ett ministerium. Med hänvisning till det som anförts ovan bör uppgiften som sakkunnig inte heller anförtros åt någon annan myndighet eller part utan tillsynsmyndigheterna skall skaffa nödvändiga expertutlåtanden utgående från omständigheterna i varje enskilt fall. Detta förfarande tillämpas redan nu i stor utsträckning.

Som en konsekvens av detta har i den föreslagna lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet inte tagits in någon bestämmelse som motsvarar 5 § 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen och som föreskriver att social- och hälsovårdsministeriet skall vara sakkunnigmyndighet vid prövning av om en konsumtionsvara skall anses farlig för hälsan. Däremot föreslås det att i lagen tas in allmängiltiga bestämmelser om sakkunniga som tillsynsmyndigheterna kan anliga i samband med sin tillsynsverksamhet.

4.3.4. Ökning av alternativen i fråga om påföljder

När förslaget har beretts har det ansetts nödvändigt att tillsynsmyndigheterna har till sitt förfogande sådana påföljder som inte uttryckligen nämns i den gällande produktsäkerhetslagen. Således skall tillsynsmyndigheterna enligt förslaget kunna ålägga en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör att vidta rättelse-, korrigerings- eller informationsåtgärder. Dessa påföljder skulle kunna komma i fråga i stället för ett förbud mot tillverkning, import eller saluföring. Tillsynsmyndigheten skall kunna sätta ut en tidsfrist inom vilken rättelse-, korrigerings- eller informationsåtgärderna skall vidtas. Tillsynsmyndigheten skall vidare kunna bestämma att en åtgärd som inte vidtagits skall utföras på den försumliges bekostnad eller att dennas verksamhet avbryts eller förbjuds.

4.4. Förslaget till lag om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk

Eftersom skyldigheten att lämna underrättelser enligt direktivet om utsläppandet på marknaden, saluföringen och användningen av vissa produkter som medför allvarlig risk sträcker sig till mycket längre än tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, har det ansetts nödvändigt att föreslå att det stiftas en separat lag om detta så att lagförslaget avläts till riksdagen i anslutning till förslaget till lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

Enligt de uppgifter som erhållits av kommissionen skall underrättelserna genom RAPEX ordnas så att en myndighet per medlemsstat skickar samtliga underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission som skall vidarebefordra underrättelserna till de övriga medlemsstaterna. Med anledning av detta föreslås att Konsumentverket skall vara den nationella kontaktpunkten i Finland med uppgifter enligt ovan.

Enligt förslaget skall de behöriga nationella myndigheterna utan dröjsmål underrätta Konsumentverket om åtgärder som vidtagits i enlighet med denna lag.

Kommissionen förbereder som bäst praktiska anvisningar om förfarandet med RAPEX.

5. Propositionens verkningar

5.1. Ekonomiska verkningar

Enligt artikel 12 i det allmänna produktsäkerhetsdirektivet skall kommissionen underrättas om alla åtgärder som vidtas med anledning av produkter som medför allvarlig risk. Utöver sådana obligatoriska åtgärder, såsom förbud mot saluföring eller förfarandet för återkallelse, som bestämts av tillsynsmyndigheterna, skall en underrättelse skickas också om sådana frivilliga åtgärder som ofta baserar sig på förhandlingar mellan tillsynsmyndigheten och näringsidkaren. Näringsid-

karna kan till exempel inleda ett frivilligt förfarande för återkallande varvid tillsynsmyndigheten följer villkoren för förfarandet och kan också informera om saken. Skyldigheten att skicka underrättelse om inskränkningar i saluföringen eller marknadsföringen av produkter som medför allvarlig risk är en allmän skyldighet som omfattar också sådana produkter som inte omfattas av den finska produktsäkerhetslagens tillämpningsområde utan av någon typ av speciallagstiftning t.ex. elsäkerhetslagen. De produkter som inte skall omfattas av det nämnda RAPEX-förfarandet är livsmedel, läkemedel och medicinteknisk utrustning för vilka gemenskapen har egna system för informationsutbyte som motsvarar RAPEX.

Såsom det konstateras ovan skall enligt den uppgift som erhållits från kommissionen förfarandet med RAPEX ordnas i medlemsstaterna så att en myndighet skickar alla underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission som vidarebefordrar dem till de övriga medlemsstaterna. Enligt förslaget skall Konsumentverket vara den nationella kontaktpunkten i Finland som anförtros de ovan nämnda uppgifterna. Till följd av detta kommer Konsumentverkets arbetsbörda i fråga om underrättelser att öka betydligt.

Det nya direktivet förutsätter också att ett särskilt nätverk under ledning av kommissionen skall inrättas som stöd för tillsynsmyndigheternas arbete. I egenskap av den ledande tillsynsmyndigheten och den myndighet som ansvarar för planeringen och styrningen av tillsynen i Finland deltar Konsumentverket i nätverkets verksamhet. Det finns planer på att införa ett särskilt informationssystem för marknadsövervakning (ICSMS). Syftet med detta informationssystem är att samla uppgifter om undersökta produkter, säljförbud och förfaranden för återkallande från alla medlemsstater. Informationssystemet skall till denna del vara mer täckande än det RAPEX-system som gäller produkter med allvarliga risker. Frågor i anslutning till ibruktagandet av systemet håller som bäst på att utredas. Ett stort problem med tanke på informationsutbytet i samband med detta utgör språkfrågorna. Om allt material som Konsumentverket skickar måste översättas till engelska kommer detta att medföra stora kostna-

der.

När lagens tillämpningsområde utvidgas att omfatta också andra än de tjänster som en näringsidkare tillhandahåller betyder detta att också tillämpningsområdet för den allmänna produktsäkerhetslagstiftningen utvidgas betydligt.

Som utgångspunkt för marknadsövervakningen skulle det krävas en kartläggning av de tjänster som för närvarande inte omfattas av produktsäkerhetslagens tillämpningsområde men vilka skulle komma att omfattas av den föreslagna lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

Dessutom krävs information också om vilka slags olyckor och skador de tjänster som skall omfattas av tillämpningsområdet kan orsaka. För närvarandet samlas det i Finland inte systematiskt uppgifter om olyckor i hemmet och under fritiden. Av denna anledning skulle det vara nödvändigt att ta reda på om Konsumentverket tillsammans med räddningsväsendet och försäkringsbranschen skulle kunna utreda vilka slags olycksrisker som är förenade med dessa tjänster. En dylik kartläggning behövs för att man skall kunna inrikta tillsynen på områden med stora risker.

Omfattningen av de risker som är förenade med vissa tjänster påverkas utöver olyckans art också av antalet personer som använder sig av tjänsten och deras färdigheter.

Tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningen om allmän produktsäkerhet utgör en del av miljö- och hälsoskyddet. Jord- och skogsbruksministeriet har hållit på att bereda ett principbeslut enligt vilket man skall inrätta regionala tillsynsenheter för miljö- och hälsoskyddet. Det totala antalet enheter skulle uppgå till 40-65. De områden som skall tillhöra en viss enhet skall bestämmas på basis av frivilliga överenskommelser. Om inga enheter bildas på detta sätt fram till 1.1.2005, skall särskilda bestämmelser utfärdas om områdesgränserna. Tillsynen över efterlevnaden av produktsäkerhetslagstiftningen skulle således utgöra en del av detta regionala samarbete om det förverkligas.

Enligt principbeslutet skall en del av de uppgifter som hör till livsmedelsövervakningen organiseras i form av uppdrag på statens bekostnad. I fortsättningen skall myndigheterna inom den centrala förvaltningen

kunna beställa en del av det arbete i anslutning till livsmedelsövervakningen som de ansvarar för antingen av de regionala enheter som skall bildas eller från tredje parter som kan vara offentliga eller privata.

I fortsättningen blir det aktuellt med att överväga motsvarande arrangemang också vid tillsynen över produktsäkerhetslagstiftningen. En arbetsgrupp som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet utreder som bäst möjligheterna att omvandla denna verksamhet delvis till avgiftsbelagd verksamhet. I princip är det möjligt att ta ut avgift endast för övervakningen på lokal nivå och i det fall att kommunen har en tillsynsplan som baserar sig på riskanalys och tillsynsmyndigheten har ett kvalitetssystem. För att en tillsynsplan enligt ovan skall kunna göras upp krävs kunskap och information om tjänster och de risker som är förenade med dem.

Antalet konsumenttjänster på marknaden ökar ständigt. Därmed ökar även behovet att kontrollera att de är säkra. Det finns nästan inga möjligheter att öka de statliga och kommunala resurser som används för övervakning av den allmänna produktsäkerheten. Då det verkar som om de kommunala tillsynsmyndigheternas resurser inte nämnvärt skulle kunna ökas under de närmaste åren, behövs det en kartläggning av möjligheterna att använda andra slags tillsynsmetoder. Möjligheterna att för övervakningen använda utomstående institutioner och enskilda experter bör utredas.

Då man tänker på hur tillsynen över den allmänna produktsäkerhetslagstiftningen skall kunna utvecklas bör hänsyn tas till de erfarenheter av övervakningen som gjorts inom olika delområden, t.ex. elsäkerheten, annan teknisk säkerhet samt livsmedelssäkerheten. För att de föreslagna utredningarna skall kunna genomföras bör särskild finansiering som täcker två års behov ställas till Konsumentverkets förfogande.

Det ovan nämnda behovet av utredningar samt de extra uppgifter som åläggs Konsumentverket i form av underrättelser till kommissionen och ett effektiviserat administrativt samarbete gör det nödvändigt att man vid Konsumentverket anställer en sakkunnig tjänsteman för skötseln av dessa uppgifter. Det föreslås att tjänsten skall placeras i löne-

klass A 25, med en kostnadseffekt på 52 524,72 euro. Dessutom krävs tilläggsfinansiering upp till 10 000 euro för täckande av resekostnader i anslutning till det administrativa samarbetet samt 15 000 euro för översättningar.

Därmed skulle de merkostnader som medförs uppgå till 77 524,72 euro.

5.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Inga ändringar föreslås bli gjorda i organisationen av tillsynsmyndigheter.

6. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänstearbete vid handels- och industriministeriet i samarbete med Konsumentverket.

6.1. Remissutlåtanden

I september 2002 har handels- och industriministeriet begärt utlåtande över propositionen av följande parter: justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, sjöfarts-

verket, tullstyrelsen, social- och hälsovårdens produktkontrollcentral, livsmedelsverket, Kontrollcentralen för växtproduktion, For-donsförvaltningscentralen, läkemedelsverket, Kommunikationsverket, länsstyrelsen i Södra Finlands län, länsstyrelsen i Västra Finlands län, länsstyrelsen i Östra Finlands län, länsstyrelsen i Uleåborgs län, länsstyrelsen i Lapplands län, Finlands Kommunförbund, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT, Centralhandelskammaren, Handels Centralförbund, Företagarna i Finland rf, Servicearbetsgivarna rf, Finlands Konsumentförbund rf och Kuluttajat – Konsumenterna ry.

Majoriteten av remissinstanserna understödde förslaget. I de utlåtanden som avgavs av näringslivets organisationer ansågs det dock att den nationella lagstiftningen om produktsäkerhet i högre grad än hittills bör följa direktivet om allmän produktsäkerhet. Finlands Kommunförbund har förebehåll när det gäller förslaget att utvidga tillämpningsområdet vilket går ut på att också andra tjänsteleverantörer skall blir ansvariga parter.

I utlåtandena framfördes flera anmärkningar med anledning av detaljerna i propositionen vilka i mån av möjlighet har beaktats vid finslipningen av propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet

1 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Den innehåller också definitioner på de mest centrala begrepp som förekommer i lagförslaget.

Paragrafens 1 mom. överensstämmer i huvudsak med 1 § 1 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. Med hänvisning till vad som har anförts i den allmänna motiveringen ovan har tillämpningsområdet utvidgats att omfatta exporten och transporten genom landet av konsumtionsvaror och konsumenttjänster.

De definitioner på en konsumtionsvara och en konsumenttjänst som finns i 2 mom. överensstämmer med definitionerna i 1 § 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen.

I 3 mom. finns en definition på näringsidkare som till stora delar överensstämmer med den definition som finns i 1 kap. 5 § konsumentskyddslagen. Någon definition på näringsidkare ingår inte i den gällande produktsäkerhetslagen. I förslaget har dock inte definitionen på en näringsidkare kopplats till en motprestation vilket är fallet i konsumentskyddslagen. Således kan som näringsidkare betraktas en person som i samband med sin näringsverksamhet överlåter konsumtionsvaror eller konsumenttjänster även utan vederlag, t.ex. i form av gratisprover.

I 3 mom. finns dessutom en definition på annan tjänsteleverantör. Med annan tjänsteleverantör avses en enskild eller offentlig juridisk person som i samband med annan verksamhet än näringsverksamhet överlåter konsumtionsvaror eller konsumenttjänster för att användas av personer som kan jämföras med konsumenter. Avsikten är att de som räknas upp i 1 a § i den gällande produktsäkerhetslagen, nämligen skolor, sjukhus, daghem eller andra motsvarande inrättningar, kommuner, samkommuner, församlingar eller andra offentliga samfund, ideella föreningar, bostadsaktiebolag samt andra sammanslutningar som äger bostadshus, kan

komma att bli ansvariga parter när de i samband med annan verksamhet än näringsverksamhet överlåter konsumtionsvaror eller konsumenttjänster för att användas av personer som kan jämföras med konsumenter.

2 §. Av paragrafen framgår att lagen tillämpas på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till den del det inte i annan lagstiftning föreskrivs att minst samma säkerhetsnivå skall uppnås när det gäller förebyggande av sådana faror för hälsa och egendom som varorna eller tjänsterna medför. Paragrafens ordalydelse har ändrats jämfört med 2 § produktsäkerhetslagen.

Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet tillämpas enligt huvudregeln inte om det i annan lagstiftning finns bestämmelser om vissa konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Om regleringen i annan lagstiftning inte täcker alla produktsäkerhetsfrågor, kan den förevarande lagen tillämpas i fråga om sådana egenskaper och aspekter hos konsumtionsvarorna eller konsumenttjänsterna om inte i speciallagstiftningen föreskrivs att minst samma säkerhetsnivå skall uppnås som i denna lag.

Den föreslagna paragrafen innehåller inte längre ett omnämnande enligt 2 § produktsäkerhetslagen om att lagen inte tillämpas på konsumtionsvaror som skall exporteras eller transporteras genom landet, eftersom den nya lagens tillämpningsområde föreslås bli ändrat till denna del.

3 §. I paragrafen åläggs näringsidkare och andra tjänsteleverantörer en skyldighet att i sin verksamhet iaktta sådan omsorg som betingas av omständigheterna. Innehållsmässigt motsvarar paragrafen till stora delar 3 § 1 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. I detta sammanhang har det dock lagts till ett omnämnande att näringsidkare och andra tjänsteleverantörer skall till denna del agera på ett sätt som deras yrkesskicklighet förutsätter. Också i det nya direktivet om allmän produktsäkerhet konstateras i fråga om distributörer att eftersom de är yrkesmässigt verksamma kan de förutsättas kunna bedöma säkerheten av produkter utgående från detta.

I paragrafen har också tagits in en skyldighet för näringsidkare och andra tjänsteleverantörer att ha tillräckliga och korrekta uppgifter om de konsumtionsvaror eller konsumenttjänster som berör deras verksamhet samt om de risker som är förenade med dessa.

Skyldigheten att iaktta sådan omsorg som betingas av omständigheterna kan också innebära – särskilt när det är fråga om tillhandahållande av sådana konsumenttjänster som är förenade med särskilda risker – att en näringsidkare redan på förhand kontaktar tillsynsmyndigheten. På detta sätt kan man tillsammans vidta förebyggande åtgärder och tillgodose tjänsteleveransens säkerhet. Också i dylika fall är det verksamhetsidkaren som har ansvaret för tjänstens säkerhet.

Omfattningen av skyldigheten att iaktta omsorg i fråga om konsumenttjänster har också utvidgats. Enligt förslaget bör man också i fråga om konsumenttjänster se till att konsumenttjänsten inte medför fara för hälsa eller egendom i fråga om sådana andra personer som berörs av tjänsten. Det har nämligen konstaterats i samband med tillsynen över produktsäkerhetslagen att konsumenttjänster, t.ex. äventyr av olika slag, kan medföra fara också för utomstående och att man därför bör fästa uppmärksamhet vid denna omständighet vid bedömningen av en konsumenttjänsts säkerhet. En person som berörs av konsumenttjänsten kan t.ex. vara en person som utan att delta i själva aktiviteten, följer utförandet av tjänsten eller vistas på eller i närheten av den plats där tjänsten utförs som en helt utomstående person men dock så att tjänsten kan medföra fara för honom.

4 §. I 1 mom. åläggs näringsidkare och andra tjänsteleverantörer en skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om den fara som en konsumtionsvara eller konsumenttjänst medför för hälsa eller egendom i fråga om konsumenter, personer som kan jämföras med konsumenter eller personer som berörs av konsumenttjänsten. Näringsidkaren och tjänsteleverantören skall samtidigt underrätta tillsynsmyndigheten om de åtgärder som han redan har vidtagit med tanke på faran.

En motsvarande bestämmelse ingår i 3 § 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. Den gällande lagen innehåller dock ingen

hänvisning till de slutsatser som den ansvariga parten utgående från sin yrkeskicklighet och på basis av tillgängliga uppgifter bör dra.

Den skyldighet som åläggs näringsidkare och andra tjänsteleverantörer att underrätta tillsynsmyndigheten om faran har skilts från den allmänna skyldigheten att iaktta omsorg och har skrivits in i den föreslagna lagen som en egen paragraf vars andra moment handlar om näringsidkarnas och andra tjänsteleverantörers skyldighet att samarbeta med myndigheterna för att avvärja faran. I det aktuella 4 § 1 mom. har denna skyldighet utvidgats till att gälla även andra tjänsteleverantörer. Dessutom bör man vid bedömningen av huruvida tillsynsmyndigheten bör underrättas eller inte beakta de faror som tjänsten kan visa sig medföra för hälsa och egendom i fråga om sådana personer som berörs av tjänsten.

Enligt 2 mom. skall näringsidkare och andra tjänsteleverantörer samarbeta med tillsynsmyndigheten för att avvärja faran när myndigheten ber om det. Någon bestämmelse som uttryckligen skulle motsvara denna bestämmelse finns inte i den gällande produktsäkerhetslagen även om näringsidkarens skyldighet att iaktta omsorg kan anses omfatta samarbetet med tillsynsmyndigheterna när det behövs.

5 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om de uppgifter som näringsidkare skall lämna konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter om sig själv och de konsumtionsvaror eller konsumenttjänster som ansluter sig till hans verksamhet.

Enligt 1 mom. skall näringsidkare och andra tjänsteleverantörer lämna konsumenter och personer är jämförbara med konsumenter de uppgifter som behövs för att dessa skall kunna bedöma de faror som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster. De skall också säkerställa att uppgifterna lämnas till konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter i en för dessa begriplig form. Tillsynsmyndigheten kan vidare kräva att näringsidkare och andra tjänsteleverantörer på ett lämpligt sätt förser konsumenterna med bruksanvisningar och instruktioner, varningar och andra liknande uppgifter som behövs med tanke på avvärjande eller förebyggande av faror som är förenade med

en vara eller tjänst.

I den gällande produktsäkerhetslagen finns inga uttryckliga bestämmelser om sådant lämnande av uppgifter som avses här. Bestämmelser om det finns dock i förordningen om uppgifter om konsumtionsvaror som givits med stöd av produktsäkerhetslagen.

I 2 kap. 1 § 2 mom. konsumentskyddslagen föreskrivs att marknadsföring, vari ej ingår uppgifter, som är av behovet påkallade med hänsyn till konsumenternas hälsa eller ekonomiska trygghet, skall alltid anses otillbörlig. Denna bestämmelse i konsumentskyddslagen och den aktuella bestämmelsen riktar sig delvis mot samma slags marknadsföring. Å andra sidan finns det skillnader mellan bestämmelserna. I 2 kap. 1 § 2 mom. konsumentskyddslagen talas det om hänsyn till konsumenternas hälsa och ekonomiska trygghet. I det aktuella lagförslaget handlar det om att säkerställa konsumentens hälsa och egendom. Dessutom omfattar skyddet enligt det aktuella lagförslaget både konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter – den reglering av marknadsföringen som ingår i konsumentskyddslagen gäller inte uttryckligen personer som kan jämföras med konsumenter.

Avsikten är att närmare bestämmelser om lämnande av behövliga uppgifter om konsumtionsvaror och konsumenttjänster skall också i fortsättningen ges i en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

6 §. I 1 mom. finns definitioner på en konsumtionsvara och en konsumenttjänst som kan anses vara farlig för hälsan och i 2 mom. en definition på en konsumtionsvara och en konsumenttjänst som kan anses vara farlig för egendomen. Paragrafen stämmer innehållsmässigt överens med 4 § i den gällande produktsäkerhetslagen och den täcker de krav som ställs i direktivet. Begreppet fara för hälsan täcker i detta sammanhang både akuta risker för hälsan och sådana men för hälsan som visar sig först efter en lång tids exponering.

Det föreslås att i 3 mom. tas in en bestämmelse som föreskriver att en konsumtionsvara eller en konsumenttjänst som inte är farlig på det sätt som avses i 1 och 2 mom. anses

vara säker. Enligt kommissionens uppfattning förutsätter ett ändamålsenligt genomförande av direktivet om allmän produktsäkerhet att de nationella bestämmelserna innehåller en definition på en säker produkt. Trots skillnader i ordalydelsen liknar direktivets definitioner och de definitioner på säkra produkter och säkra konsumtionsvaror och konsumenttjänster som ingår i det aktuella lagförslaget ganska mycket varandra.

7 §. Den gällande produktsäkerhetslagen innehåller inga bestämmelser om grunderna för bedömningen av överensstämmelse. Dessa frågor behandlas rätt grundligt i det nya direktivet om allmän produktsäkerhet. Av denna anledning har det ansetts ändamålsenligt att bestämmelser om detta tas in också i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

I praktiken har de omständigheter som nämns i den aktuella 7 § också hittills beaktats i tillsynsmyndigheternas verksamhet.

Enligt 1 mom. anses inte en konsumtionsvara eller konsumenttjänst vara farlig för hälsa eller egendom till den del den överensstämmer med sådana harmoniserade standarder till vilka hänvisningar offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. Enligt det system som tillämpas inom standardiseringen skall de nationella standardiseringsorganisationer som är medlemmar i europeiska standardiseringsorganisationer offentliggöra dylika standarder materiellt oförändrade som nationella standarder.

Bestämmelsen i det nya direktivet om allmän produktsäkerhet om att en produkt som uppfyller en nationell standard som överför en Europastandard presumeras uppfylla det allmänna säkerhetskravet är en ny bestämmelse i gemenskapslagstiftningen angående allmän produktsäkerhet. Denna princip har dock redan tidigare ingått i direktiv enligt den nya metoden.

Även när en konsumtionsvara eller konsumenttjänst omfattas av en standard till vilken en hänvisning har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, kan produkten eller tjänsten i enstaka fall visa sig vara farlig. Därför föreslås det att i 1 mom. intas en hänvisning till 3 mom. med stöd av vilket myndigheterna vid behov skall kunna vidta åtgärder utan hinder av bestämmelserna i 1

eller 2 mom.

I 2 mom. uppräknas de övriga faktorer vid vilka tillsynsmyndigheten kan fästa uppmärksamhet vid bedömningen av huruvida en konsumtionsvara eller konsumenttjänst är farlig.

Till sådana hör till att börja med andra standarder än sådana internationella eller nationella standarder som nämns i 1 mom. och som handlar om säkerhetsfrågor. Också dylika standarder är ägnade åt att underlätta tillsynsmyndighetens bedömning av risker, men dessa ger inte, liksom inte heller övriga omständigheter som nämns i 2 mom., en lika stark presumtion om säkerhet som de standarder som avses i 1 mom. till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

För det andra innehåller 2 mom. en hänvisning till de riktlinjer för bedömning av produktsäkerhet som fastställts i rekommendationer från Europeiska gemenskapernas kommission. Kommissionen har ingen behörighet att utfärda bindande regler om tolkningen av innehållet i direktivet eftersom det är endast gemenskapens domstolar som har rätt att tolka gemenskapslagstiftningen. Kommissionen utarbetar dock rekommendationer som är nyttiga och ägnade att hjälpa tillsynsmyndigheterna vid bedömningen av risker. Vid utarbetandet av rekommendationerna konsulterar kommissionen regelbundet kommittén som består av medlemsstaternas representanter.

Utöver kommissionens rekommendationer kan vid bedömningen av eventuell farlighet hänsyn också tas till sådana riktlinjer och rekommendationer som givits av nationella tillsynsmyndigheter. Dessa har betydelse framför allt för de regionala och lokala myndigheterna. När tillsynsmyndigheterna bereder riktlinjer och rekommendationer konsulterar de ofta näringsidkare och deras organisationer, forskningsinstitut samt medborgarorganisationer och konsumentorganisationer.

I 2 mom. hänvisas vidare till gällande uppförandekoder för produktsäkerhet samt till den aktuella vetenskapliga och tekniska utvecklingsnivån.

Enligt 3 mom. kan en tillsynsmyndighet vidta tillsynsåtgärder dvs. meddela ett förbud eller åläggande som beskrivs senare, även

om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst skulle uppfylla de kriterier som fastställs i de standarder eller rekommendationer som nämns i 1 och 2 mom., om det visar sig att varan eller tjänsten i fråga trots det medför fara för hälsa eller egendom. Faran kan visa sig i form av en skada eller olyckshändelse i anslutning till en konsumtionsvara eller konsumenttjänst eller vid de tester och undersökningar som gäller deras säkerhet.

8 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om Konsumentverkets uppgifter med tanke på tillsynen över efterlevnaden av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Paragrafens första del motsvarar 5 § 1 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. Konsumentverket har således till uppgift att övervaka efterlevanden av lagen och de bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den samt planera, styra och utveckla övervakningen.

Enligt den föreslagna andra meningen skall Konsumentverket också lämna de underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission som avses i direktivet om allmän produktsäkerhet. Så som det konstateras i den allmänna motiveringen föreslås det att en separat lag skall stiftas i detta sammanhang om de underrättelser genom RAPEX-systemet som avses i artikel 12 i direktivet om allmän produktsäkerhet. Den aktuella bestämmelsen om Konsumentverkets uppgifter i fråga om underrättelser utgör delvis en hänvisning till detta lagförslag men också till de underrättelser som skall sändas till kommissionen enligt artikel 11 i direktivet om allmän produktsäkerhet. Konsumentverket har således till uppgift att ta hand om de underrättelser om produkter som omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om allmän produktsäkerhet samt vidarebefordra de underrättelser enligt RAPEX-systemet om inskränkningar i utsläppandet på marknaden och saluföringen av produkter som medför allvarlig fara vilka det har fått ta emot från olika nationella tillsynsmyndigheter eller som det självt i egenskap av tillsynsmyndighet har vidtagit. Underrättelserna genom RAPEX och det nationella verkställandet av dem behandlas närmare i anslutning till lagförslaget i fråga.

9 §. Paragrafen handlar om tullverkets

uppgifter vid tillsynen över efterlevnaden av lagen. På samma sätt som enligt 6 § i den nuvarande produktsäkerhetslagen skall tullverket utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den när det gäller import konsumtionsvaror samt planera och styra övervakningen.

Då den föreslagna lagens tillämpningsområde omfattar också exporten och transporten genom landet av konsumtionsvaror och konsumenttjänster, bör de tillsynsuppgifter som ankommer på tullverket utökas med övervakning av exporten och transporten genom landet samt planering av övervakningen.

Med import, export och transport genom landet avses i detta sammanhang annan transport över gränserna än den som sker inom EU och det europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Även om import och export av konsumenttjänster inte verkar ske i någon stor skala, är det inte exceptionellt att andra varor än konsumtionsvaror som används i samband med utförandet av en konsumenttjänst importeras och exporteras. Av denna anledning skall tullverkets tillsynsuppgift enligt förslaget innefatta också dylika varor.

10 §. Denna paragraf gäller länsstyrelsens uppgifter vid tillsynen över efterlevnaden av lagen. Innehållsmässigt motsvarar paragrafen 7 § 1 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen.

För att länsstyrelserna skall kunna sköta sina övervakningsuppgifter på ett behörigt sätt är det viktigt att de tjänstemän vid länsstyrelserna som ansvarar för uppgifterna i fråga deltar i de tillställningar för utvecklande av övervakningen och i den fortbildning som ordnas.

11 §. I paragrafen bestäms om kommunens uppgifter vid tillsynen över efterlevnaden av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 7 § 1 och 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. I slutet av 1 mom. föreskrivs att om fullmäktige har gett den nämnd eller det organ som sköter kommunens övervakningsuppgift rätt att delegera befogenhet till en underlydande, tjänsteinnehavare eller sektion får dessa meddela ett förbud som enligt 23 och 24 § kan meddelas

av den kommunala tillsynsmyndigheten. Till exempel skulle ett beslut om ett temporärt förbud inte kunna fattas tillräckligt snabbt i situationer som kräver brådskande åtgärder om tjänsteinnehavaren var tvungen att föra ärendet till nämnden eller organet i fråga.

I den gällande produktsäkerhetslagen har de kommunala tillsynsmyndigheternas befogenheter inskränkts när det gäller sådana faror för egendom som avses i denna lag. I fråga om de risker för egendom som avses i denna lag skall den kommunala tillsynsmyndigheten i de fall där det inte finns bestämmelser, föreskrifter eller förbud som utfärdats med stöd av denna lag endast anmäla de konsumtionsvaror och konsumenttjänster som är farliga för egendomen och som myndigheten observerar i samband med annan myndighetsutövning till Konsumentverket eller länsstyrelsen. Det anses inte ändamålsenligt att ta in denna bestämmelse som inskränker de kommunala tillsynsmyndigheternas befogenheter i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Farorna för egendomen upptäcks vid tillsynen närmast i anslutning till upptäckta hälsorisker.

För att den kommunala tillsynsmyndigheten skall kunna sköta sina tillsynsuppgifter på ett behörigt sätt är det viktigt att de kommunala tjänsteinnehavare som ansvarar för uppgifterna i fråga deltar i de tillställningar för utvecklande av tillsynen och i den fortbildning som ordnas.

12 §. Enligt paragrafen skall en myndighet som med stöd av annan lagstiftning utövar tillsyn över säkerheten hos sådana konsumtionsvaror och konsumenttjänster som enligt 2 § inte omfattas av denna lag vid sin övervakning iaktta de bestämmelser i denna lag som gäller näringsidkarnas skyldigheter samt tillsynsmyndigheternas befogenheter och rättigheter om inte den lagstiftning som avses ovan innehåller sådana bestämmelser genom vilka minst samma säkerhetsnivå kan uppnås. Förslaget har behandlats i den allmänna motiveringen ovan. Syftet är att säkerställa att det inte finns några luckor i den nationella lagstiftningen vilka skulle hindra nödvändiga marknadsövervakningsåtgärder i fråga om varor och tjänster som har visat sig vara farliga för att den speciallagstiftning som gäller dessa inte förser myndigheterna

med tillräckliga tillsynsinstrument.

13 §. Denna paragraf innehåller en allmän bestämmelse som styr tillsynsmyndigheternas verksamhet. Enligt bestämmelsen skall tillsynsmyndigheterna sköta sina uppgifter så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Om omständigheterna det fordrar skall en prioritering av uppgifterna göras. Eftersom tillsynsmyndigheternas resurser är begränsade är det viktigt att dessa kan inriktas på sådana uppgifter som är av stor betydelse för säkerheten. En motsvarande bestämmelse ingår i polislagen (439/1995).

14 §. Enligt 1 mom. skall Konsumentverket för styrning och samordning av verkställandet av tillsynen över efterlevnaden av denna lag utarbeta ett riksomfattande övervakningsprogram. I 1 mom. specificeras programmets innehåll närmare. Enligt förslaget skall programmet definiera de kontroller som skall utföras och kontrollfrekvenser i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt presentera en provtagningsplan. Programmet skall vidare fastställa grunderna för riskanalys i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt metoder för uppskattning av hur genomförandet av programmet framskrider. Konsumentverkets riksomfattande övervakningsprogram skapar således ramar för den marknadsövervakning som sker på basis av denna lag.

I 2 mom. finns en fullmaktsbestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om det riksomfattande övervakningsprogrammet och dess innehåll kan utfärdas genom en förordning av statsrådet.

Av 3 mom. framgår att det riksomfattande övervakningsprogram som utarbetas av Konsumentverket utgör en del av ett riksomfattande program för övervakning av miljö- och hälsoskydd, som omfattar också andra riksomfattande övervakningsprogram om vilka det föreskrivs i andra lagar.

Systemet med ett riksomfattande övervakningsprogram och kommunala tillsynsplaner som hänger samman med det kommer att införas samtidigt i fråga om alla lagar som gäller miljö- och hälsoskydd.

15 §. Paragrafen föreskriver att för tillsynen över konsumtionsvarorna och konsumenttjänsterna skall kommunen göra upp en tillsynsplan som säkerställer att tillsynen är

av hög kvalitet, sker regelbundet och förebygger risker som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster. I tillsynsplanen skall definieras åtminstone vilka kontroller som skall utföras och kontrollfrekvenser i fråga om olika typer av kontrollobjekt. Den skall dessutom innehålla en provtagningsplan samt en uppskattning av hur tillsynsplanen kommer att förverkligas. I den kommunala tillsynsplanen som uppgörs på basis av denna dag skall hänsyn tas till det riksomfattande övervakningsprogrammet som Konsumentverket utarbetar. Enligt paragrafen skall en översyn av tillsynsplanen göras vart tredje år och även annars då detta anses nödvändigt.

Enligt 2 mom. kan närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanen utfärdas genom en förordning av statsrådet. Detta omfattar definitionen av de kontroller som ingår i tillsynsplanen, en uppskattning av kontrollfrekvensen i fråga om olika kontrollobjekt, en provtagningsplan och en uppskattning av förverkligandet av tillsynsplanen.

16 §. Innehållet i denna paragraf, som gäller de uppgifter som näringsidkare och andra tjänsteleverantörer skall lämna tillsynsmyndigheterna, är huvudsakligen detsamma som innehållet i 8 § i den gällande produktsäkerhetslagen. Med tanke på tillämpningsområdet för den föreslagna lagen har skyldigheten att lämna uppgifter utvidgats att omfatta också andra tjänsteleverantörer än näringsidkare.

Då det nya direktivet om allmän produkt-säkerhet innehåller ganska detaljerade bestämmelser om näringsidkarens skyldigheter att lämna uppgifter med tanke på produkternas spårbarhet och konsumenternas hälsa, har det ansetts nödvändigt att ta in dylika regler också i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Skyldigheten att lämna uppgifter har inte ändrats till sitt innehåll men man har velat understryka särskilt tillsynsmyndighetens möjligheter att få upplysningar som är nödvändiga för att konsumtionsvaror skall kunna spåras.

Närmare bestämmelser om skyldigheten att lämna uppgifter kan enligt förslaget utfärdas genom en förordning av statsrådet.

17 §. Paragrafen har huvudsakligen samma innehåll som 9 § i den gällande produktsäkerhetslagen. Vid utarbetandet av förslaget

har man dock beaktat 10 § grundlagen (731/1999) enligt vilken myndigheterna kan vidta åtgärder som ingriper i hemfriden endast i de fall där åtgärderna är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas.

Enligt 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen (450/1987) får husrannsakan företas om det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts för vilket det strängaste straffet är minst sex månaders fängelse. I enlighet med detta föreslås att tillsynsmyndighetens rätt att utföra kontroller begränsas så att tillsynsåtgärderna får utsträckas till sådana utrymmen som är avsedda för boende endast om det finns skäl att misstänka att någon har begått ett hälsobrott som avses i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

18 §. Denna paragraf gäller tillsynsmyndigheternas rätt att ta prov på konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Bortsett från en liten språklig ändring har 1 mom. samma innehåll som 10 § 1 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen.

Även 2 mom., där det bestäms om tillsynsmyndighetens skyldighet att betala ersättning för prov enligt gängse pris, har huvudsakligen samma innehåll som 10 § 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. Enligt förslaget har utöver näringsidkare också andra tjänsteleverantörer rätt att kräva ersättning för prov. I 2 mom. andra meningen har tagits in en bestämmelse som motsvarar 10 § 3 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen och som anger att ingen ersättning behöver betalas för provet om en avgift tas ut för ett prov eller en undersökning av det i enlighet med vad som föreskrivs särskilt. Detta hänvisar till de regler som gäller tullverket och dess rätt att ta ut avgift för undersökning av prover på varor som importerats i landet.

Paragrafens 3 mom. är nytt. Enligt momentet får tillsynsmyndigheten ålägga en näringsidkare eller tjänsteleverantör att ersätta kostnaderna för anskaffning, provning och undersökning av en konsumtionsvara eller konsumenttjänst om konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten inte uppfyller kraven i denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

I 4 mom. finns en hänvisning till 17 §. Enligt momentet gäller i fråga om provtagning

samma begränsningar som i 17 § när provtagningen kräver att tillsynsmyndigheten får tillträde till ett område eller till en lokal eller annat utrymme, om detta behövs med tanke på den övervakning som avses i denna lag. Tillsynsåtgärderna får dock sträckas till hemfridskyddade lokaler som är avsedda för boende endast om det finns skäl att misstänka att någon har begått ett hälsobrott som avses i 44 kap. 1 § strafflagen.

19 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om den sakkunskap och kompetens som de sakkunniga och de laboratorier som utför undersökningar och utredningar för tillsynsmyndighetens räkning skall ha. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i 49 § hälsoskyddslagen (691/2001). Den gällande produktsäkerhetslagen har ingen motsvarande bestämmelse. Det är dock motiverat att dylika regler, som redan ingår i lagarna gällande miljö- och hälsoskydd, också tas in i den aktuella lagen. I de bestämmelser som föreslås fästs uppmärksamhet vid att de personer och de laboratorier som anlitas som sakkunniga har tillräckliga sakkunskaper och tillräcklig kompetens samt att dessa inte är jäviga. I 3 mom. föreslås bli intagen en fullmaktsbestämmelse som föreskriver att närmare bestämmelser om saken kan utfärdas genom förordning.

20 §. Paragrafen gäller de avgifter som tas ut för de kommunala tillsynsmyndigheternas prestationer. Enligt förslaget skall kommunen hos näringsidkare och andra tjänsteleverantörer ta ut enligt en av kommunen godkänd taxa en avgift som till sitt belopp motsvarar de kostnader som medförts för kommunen för utförandet av prestationen. Den gällande produktsäkerhetslagen innehåller inte någon motsvarande bestämmelse. För att de lokala tillsynsmyndigheterna skulle ha samma slags verksamhetsbetingelser som de kommunala tillsynsmyndigheterna har vid utförandet av de uppdrag som anförtrotts dessa med stöd av andra bestämmelser, är det ändamålsenligt att en avgift tas ut för tillsynen på samma sätt som för den tillsyn som ansluter sig till övervakningen av miljö- och hälsoskydd.

21 §. Paragrafen anknyter sig till den föregående paragrafen, som gäller de avgifter som de kommunala tillsynsmyndigheterna

kan uppbära. Enligt paragrafen kan de avgifter som avses i denna lag tar ut utan dom eller beslut så som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter utsökningsväg (367/1961).

22 §. Enligt paragrafen kan tillsynsmyndigheterna bestämma att en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör skall vidta sådana korrigerings-, rättelse- eller informationsåtgärder genom vilka den fara för hälsa eller egendom som är förenad med en konsumtionsvara eller konsumenttjänst på ett effektivt sätt kan avväjas eller förebyggas eller dess omfattning avsevärt minskas. Tillsynsmyndigheten kan samtidigt utsätta en tid inom vilken näringsidkaren eller tjänsteleverantören skall vidta åtgärderna i fråga. Tillsynsmyndigheten kan vidare bestämma att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts eller förbjuds.

Den gällande produktsäkerhetslagen innehåller inte någon motsvarande bestämmelse. I motiveringen till den regeringsproposition som resulterade i stiftandet av produktsäkerhetslagen konstateras dock att strängare påföljder än förbud och påbud om förstöring bör användas endast om andra medel inte är tillräckliga för att faran skall kunna avväjas.

Tanken bakom detta är att de korrigerings-, rättelse- och informationsåtgärder som nämns i denna lag ofta kan vara tillräckliga så att tillsynsmyndigheten inte behöver fatta beslut om en strängare påföljd. Det är dock fråga om påföljder för försummelse av skyldigheter som ålagts näringsidkare och andra tjänsteleverantörer vilket framgår framför allt av det faktum att tillsynsmyndigheten kan sätta ut en tid inom vilken näringsidkaren eller tjänsteleverantören skall genomföra korrigerings-, rättelse-, eller informationsåtgärderna. Om varubyte eller upphävande av avtalet är ett mer ändamålsenligt alternativ ur näringsidkarens eller tjänsteleverantörens synvinkel än en korrigerings- eller rättelseåtgärd, bör de ha en möjlighet därtill.

Andra meningarna i paragrafen innehåller bestämmelser för de situationer där en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör inte inom den utsatta tiden genomför korrigerings-, rättelse- eller informationsåtgärderna. Tillsynsmyndigheten kan då bestämma att

den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts eller förbjuds. De informationsåtgärder som avses i paragrafen skall genomföras på ett sådant sätt och i en sådan omfattning som godkänns av tillsynsmyndigheten.

23 §. Paragrafens 1 mom. har huvudsakligen samma innehåll som 12 § i den gällande produktsäkerhetslagen. Till 1 mom. 1 punkten har dock för tydlighetens skull fogats en bestämmelse om att Konsumentverket kan samtidigt som det meddelar ett förbud som avses i paragrafen också ålägga näringsidkaren att på ett effektivt sätt omedelbart dra tillbaka de farliga konsumtionsvarorna från marknaden samt ålägga en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör som tillhandhåller tjänsten i fråga att se till att farliga konsumenttjänster inte i fortsättningen tillhandahålls konsumenterna. I momentet har vidare i klargörande syfte tagits in en hänvisning till andra myndigheter som avses i 12 §. Noteras bör att detta på intet sätt inverkar på myndigheternas befogenheter eller på arbetsfördelningen mellan dem.

Redan vid tillämpningen av den gällande produktsäkerhetslagen har man utgått ifrån att när en myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen förbjuder tillverkning eller utförande, saluföring, försäljning eller annan överlåtelse i samband med näringsverksamhet av en konsumtionsvara eller konsumenttjänst som medför fara för hälsa eller egendom, skall de konsumtionsvaror som förbudet gäller dras tillbaka från marknaden eller tillhandahållandet av sådana konsumenttjänster som tillsynsmyndigheten har förbjudit skall avbrytas. Vid beredningen av revideringsförslaget har det ansetts ändamålsenligt att följderna av förbudet och tillsynsmyndigheternas befogenheter nämns uttryckligen i lagen för att man på detta sätt kan undvika tvister om tolkningen.

I 1 mom. 2 punkten bestäms om tullmyndighetens befogenheter i fråga om meddelande av förbud. I den gällande lagen föreskrivs att tullmyndighet kan förbjuda import av en konsumtionsvara som medför fara för hälsa eller egendom. Eftersom det finns en möjlighet att man vid utförandet av en konsumenttjänst använder en vara som inte kan betraktas som konsumtionsvara föreslås att

tullmyndigheternas befogenheter utvidgas till denna del så att tullmyndigheten kan förbjuda också import av en vara som används i samband med utförandet av konsumenttjänster om varan visar sig vara farlig.

Paragrafens 2 mom., som gäller länsstyrelsens, den kommunala tillsynsmyndighetens och tullmyndighetens rätt att meddela förbud när bestämmelser på lägre nivå om konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten har utfärdats med stöd av produktsäkerhetslagen, har huvudsakligen samma innehåll som 12 § 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. De tillsynsbefogenheter som tillkommer tullmyndigheten har dock utökats på samma sätt som i 1 mom. så att tullmyndigheterna har befogenhet att förbjuda också import av farliga varor som används i samband med utförandet av konsumenttjänster.

Någon bestämmelse som skulle motsvara det föreslagna 3 mom. finns inte i den gällande produktsäkerhetslagen. I 3 mom. bestäms att en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör är skyldig att för den tillsynsmyndighet som meddelat förbud inom den tid som myndigheten utsatt lägga fram en utredning om hur han har verkställt det åläggande som ansluter sig till förbudet om att dra tillbaka konsumtionsvaran från marknaden eller att se till att farliga konsumenttjänster i fortsättningen inte tillhandahålls konsumenterna.

Det särskilda syftet med det nya 3 mom. är att i praktiken visa vad den skyldighet som ålagts näringsidkaren eller tjänsteleverantören att samarbeta med tillsynsmyndigheten innebär i de situationer där det avslöjas att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst som omfattas av lagens tillämpningsområde medför fara för hälsa eller egendom. Tillsynsmyndigheternas rätt att få en dylik utredning medverkar till ett effektivt genomförande av marknadsövervakningen.

24 §. Paragrafen, som gäller ett temporärt förbud har huvudsakligen samma innehåll som 12 a § i den gällande lagen. Det som har ändrats i 1 mom. jämfört med produktsäkerhetslagen är att det föreslås att alla tillsynsmyndigheter skall ha rätt att meddela ett temporärt förbud om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 6 § 1 mom. Nuförtiden tillkommer denna rätt

enbart Konsumentverket och tullmyndigheten.

Till 1 mom. har fogats ytterligare en mening som anger att en tillsynsmyndighet, som har meddelat en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör ett sådant åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd eller avbrytande av verksamheten som avses i 22 §, kan samtidigt meddela ett temporärt förbud. Förbudet är i kraft den tid som satts ut för korrigerings- eller rättelseåtgärden. Möjligheten att samtidigt meddela ett temporärt förbud gör att meddelandet angående åläggande av en korrigerings- eller rättelseåtgärd blir mycket ändamålsenligare också med tanke på näringsidkare och andra tjänsteleverantörer eftersom de vet att förbudet kan upphävas efter det att de behövliga korrigerings- eller rättelseåtgärderna har genomförts.

För att trygga näringsidkarnas och andra tjänsteleverantörers rättsäkerhet och att säkerställa att praxisen blir enhetlig föreslås det att i 2 mom. tas in en bestämmelse som anger att när länsstyrelsen eller den kommunala tillsynsmyndigheten enligt 23 § 2 mom. saknar behörighet att meddela förbud enligt 23 § skall den underrätta Konsumentverket om det temporära förbud som den har meddelat enligt 1 mom. inom 14 dagar från det att förbudet meddelades.

I 3 mom. ingår en bestämmelse som motsvarar 12 a § 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. När ett temporärt förbud har meddelats skall frågan om att meddela förbud enligt 23 § avgöras så snart som möjligt. Detta gäller andra situationer än sådana där ett temporärt förbud har meddelats samtidigt med ett åläggande angående korrigerings- eller rättelseåtgärd som avses i 22 §.

25 §. Det föreslås att i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet tas in en paragraf vars 1 mom. föreskriver att om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan medföra allvarig fara för hälsan, kan Konsumentverket och tullmyndigheten förutom att meddela förbud enligt 23 § dessutom förbjuda export eller transport genom landet av konsumtionsvarorna eller varor som används i samband med konsumenttjänsten.

Villkoren för exportförbudet är strängare än villkoren för det förbud som avses i 23 §.

Export eller transport genom landet av en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan förbjudas, om varan eller tjänsten i fråga kan medföra allvarlig fara för hälsan. En fara som konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten medför för annan egendom berättigar inte till meddelande av exportförbud. Det kan vara fråga om en allvarlig fara för hälsan närmast då en konsumtionsvara på grund av ett fel eller en brist i sin konstruktion eller sammansättning kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan eller då en konsumenttjänst på grund av ett fel eller en brist i anslutning till dess utförande eller på grund av ett fel eller en brist i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som används i samband med tjänsten orsakar skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan. En allvarlig fara för hälsan kan ofta inte på samma sätt som en sådan fara för hälsan som avses i 6 § ha anknytning med de uppgifter som lämnats om konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten.

Enligt 2 mom. kan Konsumentverket meddela ett förbud enligt 1 mom. även temporärt, om det är uppenbart att konsumtionsvaror eller de andra varor som avses i 1 mom. kan medföra omedelbar fara för hälsan. En uppenbar fara hos en konsumtionsvara eller konsumenttjänst förutsätter att farans sannolikhet är mycket stor.

26 §. Denna paragraf motsvarar 13 § i den gällande produktsäkerhetslagen. I paragrafen föreskrivs att om de förbud och ålägganden som nämns ovan inte kan anses tillräckliga, kan Konsumentverket eller tullmyndigheten bestämma att en vara som en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör har i sin besittning eller en vara som konsumenten har lämnat tillbaka till näringsidkaren med stöd av 27 eller 28 §, skall förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder beträffande varan. Till den har dock enligt förslaget att utvidga tillämpningsområdet fogats ett omnämnande om annan tjänsteleverantör. I paragrafen har också inkluderats en hänvisning till andra myndigheter som avses i 12 §.

27 §. Denna paragraf, som innehåller bestämmelser om förfarandet för återkallande i fråga om konsumtionsvaror, har huvudsakligen samma innehåll som 13 a § i den gällan-

de produktsäkerhetslagen. Till den har också fogats en hänvisning till andra myndigheter som avses i 12 §. Noteras bör att återkallande inte hindrar konsumenten från att utöva sina rättigheter enligt köplagen och konsumentskyddslagen.

28 §. Denna paragraf, som innehåller bestämmelse om förfarandet för återkallande i fråga om konsumenttjänster, har huvudsakligen samma innehåll som 13 b § i den gällande produktsäkerhetslagen. Till den har också fogats en hänvisning till sådana andra myndigheter som avses i 12 §. Tack vare utvidgningen av tillämpningsområdet kan utöver näringsidkare också andra tjänsteleverantörer åläggas av Konsumentverket att inleda förfarandet för återkallande.

29 §. Denna paragraf, som föreskriver att förfarandet för återkallande inte hindrar konsumenten från att utöva sina rättigheter enligt konsumentskyddslagen eller köplagen, motsvarar 13 c § i den gällande produktsäkerhetslagen. Till paragrafen har dock fogats ett omnämnande om att den utöver näringsidkare också gäller andra tjänsteleverantörer.

30 §. Denna paragraf motsvarar 14 § i den gällande produktsäkerhetslagen. Paragrafen föreskriver att en tillsynsmyndighet som har meddelat ett förbud enligt 23 eller 24 § eller ett åläggande enligt 27 eller 28 § kan ålägga en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör att på det sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer informera om förbudet eller åläggandet och den risk som är förenad med varan eller tjänsten eller användningen av varan eller tjänsten samt om konsumentens rättigheter. Till paragrafen har dock fogats ett omnämnande om andra tjänsteleverantörer. Informationen skall ges inom en tid som tillsynsmyndigheten utsätter och på det sätt och i den omfattning som tillsynsmyndigheten bestämmer. Det föreslås att tillsynsmyndigheten skall få rätt att meddela ett åläggande angående information också i de fall där ett förbud som avses i 23 § inte kan meddelas på grund av de konsumtionsvarorna i fråga inte längre finns i näringsidkarens besittning eller konsumenttjänsterna i fråga inte längre utförs av näringsidkaren eller tjänsteleverantören, och när det finns vägande skäl att meddela ett åläggande att lämna information. I vissa situationer kan ett åläggande angående informa-

tion vara tillräckligt om det till exempel inte finns några praktiska förutsättningar för att ordna med återkallande.

31 §. Denna paragraf har samma innehåll som 15 § 1 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. Paragrafen föreskriver att ett förbud eller åläggande som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av 22-30 § skall förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövt. Enligt förslaget skall tillsynsmyndigheten till sitt förfogande ha fler sanktioner än vad den gällande lagen medger. Alla dessa kan förenas med vite. Det föreslås dessutom att tillsynsmyndigheten kan förena lämnandet av behövliga uppgifter till konsumenten enligt 5 § samt den skyldighet att lämna tillsynsmyndigheten uppgifter som behövs för tillsynen och som anges i 16 §, med vite. Paragrafens 2 mom. motsvarar 15 § 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. Hänvisningen till en paragraf som gäller skyldigheten att lämna uppgifter och att visa upp handlingar avser 16 § i förslaget medan den gällande produktsäkerhetslagen innehåller en hänvisning till 8 §.

I 3 mom. föreslås att förvaltningsdomstolen skall döma ut vite som avses i 1 och 2 mom. Detta innebär en ändring av den gällande lagen enligt vilken vite döms ut av länsstyrelsen. Det föreslagna systemet motsvarar bättre systemet för ändringssökande enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996).

32 §. Denna paragraf, som föreskriver att polisen skall lämna tillsynsmyndigheterna handräckning vid utförandet av uppgifter enligt denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, motsvarar delvis 11 § i den gällande produktsäkerhetslagen. I den gällande lagen har dock polisens skyldighet att ge handräckning begränsats till skyldigheten att lämna upplysningar och visa upp handlingar, till tillsynsmyndighetens rätt att få tillträde till näringsidkarens lokaler samt till tillsynsmyndighetens rätt att ta prov.

Enligt det aktuella förslaget har polisen en skyldighet att ge tillsynsmyndigheterna handräckning också i samband med andra åtgärder, till exempel när den försummade åtgärden enligt 22 § vidtas på den försumliges bekostnad eller när näringsidkarens eller tjänsteleverantörens verksamhet avbryts eller förbjuds, eller när det är fråga om en skyldighet

enligt 23 § att dra tillbaka de farliga varorna från marknaden eller då näringsidkare eller tjänsteleverantörer åläggs att ordna återkallelse enligt 27 eller 28 §. Noteras bör att enligt 40 § 2 mom. polislagen (493/1995, sådant mom. lyder i lag 21/2001) förutsätter lämnandet av handräckning att den myndighet som begär handräckning hindras i sin tjänsteutövning.

33 §. Paragrafen gäller utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter. Den förevarande paragrafen motsvarar 16 § 1 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen (ändr. 632/1999) som ändrades i och med att lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/199) stiftades.

Förslaget innehåller inte någon bestämmelse som skulle motsvara 16 § 2 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen som handlar om lämnandet av uppgifter till myndigheterna i ett annat land. Formuleringen av den gällande bestämmelsen lämnar ganska mycket rum för tolkning och det har inte ansetts nödvändigt att ta in den i den nya lagen.

Som det framgår av det som anförts ovan föreslås det att en skild lag om informationsförmedling genom RAPEX skall stiftas i detta sammanhang. Till övriga delar betraktas den bestämmelse som ingår i 8 § och som gäller Konsumentverkets skyldighet att ta hand om de underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv om allmän produktsäkerhet som tillräcklig.

34 §. Innehållet i 1 mom. motsvarar 19 § 1 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen. Mom. föreskriver att beslut om temporärt förbud enligt 24 § samt beslut om vitesläggande enligt 31 § inte får överklagas genom särskilda besvär. Det föreslagna 2 mom. å sin sida motsvarar 19 § 2 mom. och det föreslagna 3 mom. 19 § 3 mom. i den gällande produktsäkerhetslagen.

Paragrafens 4 mom. gäller sökande av ändring i beslut angående tillsynsplanen. Avsikten är att systemet för ändringssökande till denna del skall vara förenligt med de lagar som gäller miljö- och hälsoskydd. I fråga om ändringssökande gäller alltså vad som föreskrivs om ändringssökande i kommunallagen. Enligt förslaget skall ett beslut angående tillsynsplan verkställas trots att det överkla-

gats om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

Det föreslås att i paragrafen intas ett 5 mom. där det konstateras att om ändringssökande gäller i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Bestämmelsen är till sin natur informativ.

35 §. Paragrafen motsvarar 20 § i den gällande produktsäkerhetslagen. Paragrafen föreskriver att ett beslut som en tillsynsmyndighet har fattat med stöd av 22–30 § skall iakttas trots att det överklagas, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

36 §. Denna paragraf innehåller straffbestämmelser. Den motsvarar 17 § i den gällande produktsäkerhetslagen sådan den lyder i den lag om ändring av 17 § produktsäkerhetslagen som gavs i maj 2002.

37 §. Paragrafen motsvarar 21 § i den gällande produktsäkerhetslagen. Paragrafen föreskriver att på verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte något annat bestäms genom lag.

38 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om produktsäkerhetsdelegationens uppgifter. Den motsvarar 22 § i den gällande produktsäkerhetslagen. Till paragrafen har fogats några samarbetsområden som delegationen skall ha ansvaret för. Bland dessa nämns räddningsväsendet samt undersökning och testning utöver de samarbetsområden som har angetts tidigare.

39 §. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll huvudsakligen 23 § i den gällande produktsäkerhetslagen. Eftersom erfarenheten har visat att i produktsäkerhetsdelegationen bör utöver de nuvarande parterna också finnas representanter för sådana parter som är viktiga med tanke på produkters och tjänsters säkerhet och som nuförtiden inte deltar i delegationens arbete, föreslås att delegationens sammansättning utvidgas. Det skulle vara särskilt viktigt att representanter bland annat för myndigheter med ansvar för elsäkerhet, fordonssäkerhet och läkemedels säkerhet deltog i delegationens arbete. Dessutom skulle det vara viktigt att delegationen som medlemmar skulle ha fler personer som är förtrogna med frågor som rör konsumenttjänsternas säkerhet samt personer som är förtrog-

na med näringsidkarnas, löntagarnas och konsumenternas förhållanden. Därför föreslås att produktsäkerhetsdelegationen skall bestå förutom av en ordförande och en vice ordförande dessutom av högst 18 andra medlemmar. Enligt förslaget skall myndigheterna och de parter som är förtrogna med löntagarnas och konsumenternas samt näringsidkarnas förhållanden ha lika många representanter i delegationen som de hittills har haft.

40 §. Paragrafen innehåller en fullmaktsbestämmelse. Enligt denna kan genom förordning av statsrådet föreskrivas om de krav som ställs på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till skydd för konsumenternas hälsa och egendom.

I 80 § grundlagen finns bestämmelser om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet. Paragrafen föreskriver att genom lag skall utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. I enlighet med detta föreslås att fullmaktsbestämmelsen skall innehålla ett konstaterande om att genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om de krav som ställs på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till skydd för konsumentens hälsa och egendom.

1.2. Lag om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppandet på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk

1 §. I paragrafen definieras tillämpningsområdet för den nya lagen på ett allmänt plan. Tillämpningsområdet omfattar enligt 1 § 1 mom. de underrättelser som Finland enligt artikel 12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet skall sända till Europeiska kommissionen.

Enligt direktivet skall en sådan underrättelse genom RAPEX som avses i artikel 12 sändas till kommissionen då utsläppandet på marknaden, saluföringen eller användningen av produkter som är avsedda för konsumentter eller som kan komma att användas av konsumenter begränsas på grund av en all-

varlig risk. En motsvarande definition har tagits in i 1 § 1 mom. i lagförslaget.

Enligt 2 mom. skall lagen inte tillämpas på underrättelser om åtgärder i syfte att begränsa utsläppandet på marknaden, saluföringen eller användningen av livsmedel, läkemedel eller medicintekniska produkter. Europeiska gemenskapen har egna system för underrättelser som rör dessa produktgrupper.

Skyldigheten att underrätta om begränsningar av saluföringen och marknadsföringen i fråga om produkter som medför allvarlig risk är till övriga delar en allmän skyldighet som gäller alltså också sådana produkter som inte omfattas av den allmänna finska produktsäkerhetslagstiftningen tillämpningsområde utan omfattas av speciallagstiftning, t.ex. elsäkerhetslagen.

Kommissionen håller som bäst på att tillsammans med medlemsstaterna utarbeta allmänna riktlinjer om bland annat tillämpningen av systemet med underrättelser genom RAPEX.

2 §. Enligt 1 mom. skall Europeiska gemenskapernas kommission omedelbart underrättas om Finland vidtar eller beslutar att vidta, rekommendera eller komma överens med näringsidkarna om frivilliga eller obligatoriska åtgärder för att hindra eller inskränka eller knyta speciella villkor till saluföringen eller den eventuella användningen av en produkt på grund av att produkten medför en allvarlig risk.

I paragrafen definieras skyldighetens omfattning närmare. Enligt huvudregeln i 1 mom. skall en underrättelse sändas om alla åtgärder i fråga om produkter som medför allvarlig risk. En underrättelse skall alltså sändas förutom i fråga om de obligatoriska åtgärder som en myndighet beslutat, såsom försäljningsförbud eller återkallande, också om frivilliga åtgärder som ofta baserar sig på en överenskommelse mellan tillsynsmyndigheten och näringsidkaren. Näringsidkarna kan t.ex. frivilligt inleda ett förfarande för återkallande varvid tillsynsmyndigheten följer villkoren för förfarandet och kan också informera om åtgärden.

I 2 mom. begränsas skyldigheten att lämna underrättelser i de fall där verkningarna av den allvarliga risk som produkten medför inte går utöver eller kan gå utöver Finlands

territorium. I dylika fall skall underrättelse enligt ovan sändas endast om åtgärderna omfattar upplysningar som kan vara av intresse från produktsäkerhetssynpunkt för Europeiska gemenskapernas medlemsstater. Detta innebär att också i de fall där verkningarna inte går utöver eller kan gå utöver Finlands territorium skall det alltid övervägas huruvida en underrättelse om de obligatoriska eller frivilliga åtgärder som vidtagits skall sändas till kommissionen. Också i dylika situationer kan det vara nyttigt för de övriga medlemsstaterna i Europeiska gemenskapen att få information om observationer om att en viss produkt medför allvarlig risk eftersom det i andra medlemsstater kan finnas anledning att inleda kartläggning eller testning av produktgruppen i fråga.

3 §. I 1 mom. föreskrivs att Konsumentverket skall sända underrättelserna enligt denna lag till Europeiska gemenskapernas kommission. Kommissionen håller på att utarbeta riktlinjer bland annat om hur underrättelserna skall sändas och vilka uppgifter dessa skall innehålla. Avsikten är att medlemsstaterna skall sända underrättelserna till kommissionen per e-post. Enligt den uppgift som erhållits från kommissionen skall varje medlemsstat utse en kontaktpunkt som sänder alla underrättelser till kommissionen genom RAPEX.

Enligt 2 mom. skall varje tillsynsmyndighet utan dröjsmål underrätta Konsumentverket om de åtgärder inom myndighetens verksamhetsområde som omfattas av skyldigheten att lämna underrättelser för att en underrättelse enligt 1 mom. skall kunna skickas till Europeiska gemenskapernas kommission. Tillsynsmyndigheten skall därvid lämna Konsumentverket alla uppgifter som behövs för att en underrättelse skall kunna skickas. När riktlinjerna om underrättelser genom RAPEX har blivit färdiga skall de sändas för kännedom till alla nationella myndigheter om vars åtgärder kommissionen eventuellt skall underrättas.

Om verkningarna av risken inte går utöver eller kan gå utöver Finlands territorium och då det inte heller finns något annat skäl att lämna en underrättelse till andra medlemsstater, behöver ingen underrättelse enligt 2 § 2 mom. sändas. Bedömningen av huruvida en

underrättelse skall sändas eller inte ankommer på den behöriga tillsynsmyndigheten. Om tillsynsmyndigheten anser att någon underrättelse inte behöver lämnas till andra medlemsstater, sänder den inte någon sådan till Konsumentverket och Konsumentverket underrättar inte heller kommissionen om saken.

Enligt artikel 12 i direktivet om allmän produktsäkerhet skall kommissionen, när den får underrättelser, kontrollera att de stämmer överens med artikel 12 och de krav som är tillämpliga för driften av RAPEX och överända dem till övriga medlemsstater. Dessa skall i sin tur omedelbart underrätta kommissionen om vilka åtgärder de vidtagit. Också denna informationsutbyte går till så att kommissionen skickar en underrättelse till Konsumentverket som vidarebefordrar den till den behöriga myndigheten i Finland. Denna skall utan dröjsmål underrätta Konsumentverket om vilka åtgärder underrättelsen ger upphov till i Finland. Noteras bör att i dylika fall skall tillsynsmyndigheten också lämna en underrättelse om att produkten i fråga inte finns på marknaden i Finland. Bestämmelser om detta ingår i 3 mom.

4 §. Paragrafen innehåller en fullmaktsbestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om det förfarande för underrättelser som avses i denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Denna förordning skall innehålla de rättsnormer beträffande praktiska åtgärder som kommissionen anger i sina riktlinjer angående RAPEX.

5 §. Lagen om underrättelser avses träda i kraft samtidigt med lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet dvs. den 15 januari 2004.

2. Närmare bestämmelser

När lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet träder i kraft uppstår det ett behov att revidera den gällande förordningen om prisinformation vid marknadsföring av konsumtionsnyttigheter. Avsikten är att närmare bestämmelser om den information som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster skall utfärdas genom en förordning av statsrådet.

Enligt förslaget skall Konsumentverket år-

ligen utarbeta ett riksomfattande övervakningsprogram och kommunerna skall uppgöra i regel vart tredje år en kommunal tillsynsplan. Avsikten är att närmare bestämmelser om dessa planer och deras innehåll skall utfärdas genom en förordning av statsrådet.

Enligt förslaget skall närmare bestämmelser om en näringsidkares skyldighet att lämna sådana uppgifter om konsumtionsvaror och konsumenttjänster som tillsynsmyndigheterna behöver, kunna utfärdas genom en förordning av statsrådet.

Enligt förslaget skall närmare bestämmelser om sakkunnigheten och kompetensen hos de sakkunniga som utför uppgifter för myndighetstillsynen samt om de laboratorier som utför undersökningar för produktsäkerhetstillsynen, utfärdas genom en förordning av handels- och industriministeriet.

Enligt förslaget skall bestämmelser om de krav som ställs på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till skydd för konsumenters hälsa och egendom också i fortsättningen kunna utfärdas genom en förordning av statsrådet på samma sätt som skett hittills med stöd av den gällande produktsäkerhetslagen.

Det föreslås att närmare bestämmelser om det förfarande för underrättelser som föreskrivs i lagen om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk skall utfärdas genom en förordning av statsrådet.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 15 januari 2004 då Europaparlamentets och rådets direktiv om allmän produktsäkerhet träder i kraft. Bestämmelserna i 14, 15, 20 och 21 § lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet om de avgifter som skall tas ut för tillsynen föreslås dock träda i kraft samtidigt som bestämmelserna om avgifter som skall tas ut för tillsynen över efterlevnaden av övriga speciallagar gällande miljö- och hälsoskyddet träder i kraft eventuellt vid ingången av 2006.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Allmänna bestämmelser

1 §

Denna lag gäller konsumtionsvaror som en näringsidkare tillverkar, saluför, säljer eller annars i samband med sin näringsverksamhet överlåter, importerar, exporterar eller transporterar genom landet samt konsumenttjänster som tillhandahålls, utförs, saluförs, säljs eller på annat sätt överlåts.

Med *konsumtionsvaror* avses i denna lag sådana varor och med *konsumenttjänster* sådana tjänster som är avsedda att användas för eller som i väsentlig omfattning används för enskild konsumtion.

Med *näringsidkare* avses i denna lag en fysisk person eller en enskild eller offentlig juridisk person som i syfte att få inkomst eller annan ekonomisk nytta yrkesmässigt tillverkar, utför, saluför, tillhandahåller, säljer eller på annat sätt i samband med sin näringsverksamhet överlåter konsumtionsvaror och konsumenttjänster, samt med *annan tjänsteleverantör* en enskild eller offentlig juridisk person som i samband med annan verksamhet än näringsverksamhet överlåter konsumtionsvaror eller konsumenttjänster för att användas av personer som kan jämföras med konsumenter.

2 §

Lagen tillämpas på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till den del det inte i annan lagstiftning föreskrivs att minst samma säkerhetsnivå skall uppnås när det gäller förebyggande av sådana faror för hälsa och egendom som varorna och tjänsterna medför.

Näringsidkarnas och andra tjänsteleverantörers skyldigheter

3 §

Näringsidkare och andra tjänsteleverantörer som avses i 1 § skall med iakttagande av sådan omsorg och yrkesskicklighet som befinnas av omständigheterna säkerställa att konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten inte medför fara för hälsa eller egendom i fråga om konsumenter eller personer som kan jämföras med konsumenter eller andra människor som berörs av tjänsten. Näringsidkare och andra tjänsteleverantörer skall ha tillräckliga och korrekta uppgifter om konsumtionsvarorna eller konsumenttjänsterna samt om de risker som är förenade med dessa.

4 §

Om en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör får kännedom om eller med stöd av sin yrkesskicklighet och utgående från de uppgifter som han förfogar över borde kunna sluta sig till att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst medför fara för hälsa eller egendom i fråga om konsumenter, personer som kan jämföras med konsumenter eller andra som berörs av tjänsten, skall han omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten om saken. Näringsidkaren eller tjänsteleverantören skall samtidigt uppge vilka åtgärder som han redan har vidtagit med tanke på faran.

Näringsidkare och andra tjänsteleverantörer skall samarbeta med tillsynsmyndigheten för att avvärja faran när myndigheten ber om det.

5 §

Näringsidkare och andra tjänsteleverantörer skall lämna konsumenter och personer som är jämförbara med konsumenter de uppgifter som behövs för att dessa skall kunna bedöma de faror som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Näringsidkarna och tjänsteleverantörerna skall också säkerställa att uppgifterna lämnas till konsumenterna och personer som kan jämföras med konsumenter i en för dessa begriplig form. Tillsynsmyndigheten kan kräva att näringsidkare och andra tjänsteleverantörer på ett lämpligt sätt förser konsumenterna med bruksanvisningar, instruktioner, varningar och andra uppgifter som behövs med tanke på avväring eller förebyggande av faror som är förenade med en vara eller tjänst.

Närmare bestämmelser om lämnande av behövliga uppgifter om konsumtionsvaror och konsumenttjänster till konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Farliga och säkra konsumtionsvaror och konsumenttjänster

6 §

En konsumtionsvara skall anses vara farlig för hälsan om den kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av ett fel eller en brist i sin konstruktion eller sammansättning eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan. En konsumenttjänst skall anses vara farlig för hälsan om den kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av ett fel eller en brist i anslutning till dess utförande eller på grund av ett fel eller en brist i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som används i samband med tjänsten eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten.

En konsumtionsvara skall anses vara farlig för egendom om den på grund av omständigheter som nämns i 1 mom. kan skada andra föremål eller annan egendom. En konsumenttjänst skall anses vara farlig för egendom om den på grund av omständigheter som nämns i 1 mom. kan skada egendom.

En konsumtionsvara eller konsumenttjänst som inte är farlig på det sätt som avses i 1 och 2 mom. anses vara säker.

Grunderna för bedömning av överensstämmelse

7 §

En konsumtionsvara eller konsumenttjänst skall inte anses vara farlig för hälsa eller egendom till den del den överensstämmer med sådana harmoniserade standarder till vilka hänvisningar offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, om inte något annat följer av 3 mom.

När en konsumtionsvaras eller konsumenttjänsts farlighet bedöms kan dessutom ta hänsyn till

1) andra standarder än sådana internationella eller nationella standarder om säkerhetsfrågor som avses i 1 mom.,

2) riktlinjer för bedömning av produktsäkerhet som fastställs i rekommendationer från Europeiska gemenskapernas kommission,

3) anvisningar och rekommendationer som tillsynsmyndigheterna givit,

4) gällande uppförandekoder för produktsäkerhet samt

5) den aktuella vetenskapliga och tekniska utvecklingsnivån.

Även om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst skulle uppfylla de kriterier enligt 1 och 2 mom. som används vid bedömningen av överensstämmelse, kan tillsynsmyndigheten meddela ett förbud eller åläggande som avses i 22–30 §, om det visar sig att varan eller tjänsten i fråga trots det medför fara för hälsa eller egendom.

Tillsynsmyndigheter

8 §

Konsumentverket utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den samt planerar, styr och utvecklar övervakningen. Konsumentverket skall också lämna de underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet.

I fråga om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission angående åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av produkter som medför allvarlig risk föreskrivs särskilt.

9 §

Tullverket utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den när det gäller import, export och transport genom landet av konsumtionsvaror eller varor som används i samband med konsumenttjänster, samt planerar och styr övervakningen.

10 §

Länsstyrelsen skall inom länet övervaka att denna lag och de bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den följs samt styra övervakningen.

11 §

Kommunen skall inom sitt område övervaka att denna lag och de bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den följs. I kommunen sköts dessa uppgifter av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser (*kommunal tillsynsmyndighet*). Fullmäktige kan ge nämnden eller organet rätt att delegera befogenhet till en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion varvid dessa kan meddela ett förbud enligt 23 och 24 §.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag skall skötas av kommunen eller dess myndighet och där befogenheten kan delegeras till en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen gett sitt samtycke.

12 §

En myndighet som med stöd av annan lagstiftning utövar tillsyn över säkerheten hos sådana konsumtionsvaror och konsumenttjänster som enligt 2 § inte omfattas av denna lag, skall vid sin övervakning iaktta de be-

stämmelser i denna lag som gäller näringsidkarnas skyldigheter samt tillsynsmyndigheternas befogenheter och rättigheter, om inte den lagstiftning som avses ovan innehåller sådana bestämmelser genom vilka minst samma säkerhetsnivå skall uppnås.

Tillsynsmyndigheternas skyldigheter och befogenheter

13 §

Tillsynsmyndigheterna skall sköta sina uppgifter så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Om omständigheterna det fordrar skall en prioritering av uppgifterna göras.

14 §

För styrning och samordning av verkställandet av tillsynen över efterlevnaden av denna lag utarbetar Konsumentverket ett riksomfattande övervakningsprogram. I programmet skall definieras de kontroller som skall utföras och kontrollfrekvenser i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt presenteras en riksomfattande provtagningsplan. I programmet skall fastställas också grunderna för riskanalys i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt metoderna för uppföljning av genomförandet av programmet.

Närmare bestämmelser om det riksomfattande övervakningsprogrammet och dess innehåll kan utfärdas genom en förordning av statsrådet.

Det riksomfattande övervakningsprogrammet enligt denna lag utgör en del av ett riksomfattande program för övervakning av miljö- och hälsoskydd som omfattar också de riksomfattande övervakningsprogram om vilka det föreskrivs i andra lagar gällande miljö- och hälsoskydd.

15 §

För tillsynen över konsumtionsvarorna och konsumenttjänsterna skall kommunen göra upp en tillsynsplan så att tillsynen är av hög kvalitet, sker regelbundet och förebygger risker som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster. I tillsynsplanen skall definieras åtminstone vilka kontroller som skall göras, kontrollfrekvens i fråga om olika kontrollobjekt, och den skall innehålla en provtagningsplan samt en preliminär bedöm-

ning av hur tillsynsplanen kommer att förverkligas.

I den kommunala tillsynsplanen skall hänsyn tas till det riksomfattande övervakningsprogram som Konsumentverket utarbetar. En översyn av tillsynsplanen skall göras vart tredje år och även annars då detta anses nödvändigt.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanen utfärdas genom en förordning av statsrådet. Detta omfattar definitionen av de kontroller som ingår i tillsynsplanen, en bedömning av kontrollfrekvensen i fråga om olika kontrollobjekt, en provtagningsplan samt en bedömning av hur tillsynsplanerna kommer att förverkligas.

16 §

Näringsidkare och andra tjänsteleverantörer skall inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer lämna myndigheten de uppgifter som behövs för tillsynen över efterlevnaden av lagen, särskilt till den del uppgifterna är nödvändiga för att varor och tjänster skall kunna specificeras och vid behov spåras, samt, i den utsträckning det behövs för tillsynen, på myndigheternas begäran visa upp sin bokföring och korrespondens samt sitt lager för granskning samt ge myndigheterna den hjälp de härvid behöver.

Närmare bestämmelser om lämnandet av sådana uppgifter om konsumtionsvaror och konsumenttjänster som är nödvändiga för tillsynsmyndigheterna kan utfärdas genom en förordning av statsrådet.

17 §

En tillsynsmyndighet har rätt att få tillträde till ett område eller till en lokal eller annat utrymme, om detta behövs med tanke på den övervakning som avses i denna lag, samt att där utföra inspektioner och vidta andra åtgärder som övervakningen kräver. Tillsynsätgårderna får dock utsträckas till sådana utrymnen som är avsedda för boende endast om det finns skäl att misstänka att någon har begått ett hälsobrott som avses i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

18 §

En tillsynsmyndighet har rätt att ta prov på konsumtionsvaror och konsumenttjänster, om

detta behövs med tanke på tillsynen över efterlevnaden av denna lag eller de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Tillsynsmyndigheten kan anlita en utomstående sakkunnig vid provtagningen och provanalysen samt bedömningen av risker.

Om en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör kräver det, skall prov som avses i 1 mom. ersättas enligt gängse pris, om det inte framgår att konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten inte uppfyller kraven i denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Tas avgift ut för ett prov eller en undersökning av det i enlighet med vad som föreskrivs särskilt, behöver dock ingen ersättning betalas för provet.

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst inte uppfyller kraven i denna lag eller de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, får tillsynsmyndigheten ålägga en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör att ersätta kostnaderna för anskaffning, provtagning och undersökning av konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten.

I fråga om provtagning gäller vad som i 17 § bestäms om utsträckande av tillsynsätgårderna till utrymnen som är avsedda för boende.

19 §

Utomstående sakkunniga som utför undersökningar och utredningar för myndighets-tillsyn enligt denna lag skall ha den sakkunskap och kompetens som behövs för undersökningarna och utredningarna. På sådana utomstående sakkunniga tillämpas vad som i förvaltningslagen (434/2003) bestäms om jäv för tjänsteman.

Ett laboratorium som utför undersökningar för myndigheter enligt denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser skall ha den sakkunskap och övriga beredskap som behövs för undersökningarna. Laboratoriet skall ha ett lämpligt kvalitetssäkringssystem och det skall kunna påvisa tillförlitligheten hos de bestämmelser det har gjort.

Genom förordning av handels- och industriministeriet kan vid behov utfärdas närmare bestämmelser om de utomstående sakkunnigas kompetens som avses i 1 mom. samt om de laboratorier som utför produktsäkerhetsundersökningar.

Tillsynsavgifter

20 §

Kommunen tar hos näringsidkare och andra tjänsteleverantörer ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa en avgift för de inspektioner som utförs enligt tillsynsplanen. Kommunen skall bestämma avgifterna för sina prestationer så att avgiften som högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen.

21 §

De avgifter som avses i denna lag får drivas in utan dom eller beslut på ett sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Tillsynsmetoder

22 §

Om den fara för hälsa eller egendom som är förenad med en konsumtionsvara eller konsumenttjänst på ett effektivt sätt kan avväjas eller förebyggas eller dess omfattning avsevärt minskas genom korrigerings-, rättelse- eller informationsåtgärder, kan tillsynsmyndigheten bestämma att en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör skall vidta dylika åtgärder inom en tid som tillsynsmyndigheten utsätter och på det sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Tillsynsmyndigheten kan också bestämma att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller att näringsidkarens eller tjänsteleverantörens verksamhet avbryts eller förbjuds.

23 §

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst är farlig för hälsa eller egendom, kan

1) Konsumentverket eller någon annan myndighet som avses i 12 § förbjuda en näringsidkare att tillverka eller utföra, saluföra, tillhandahålla, sälja eller på annat sätt i samband med näringsverksamhet överlåta den samt förbjuda annan tjänsteleverantör att överlåta den för att användas av personer som kan jämföras med konsumenter; Konsumentverket eller någon annan myndighet som avses i 12 § kan samtidigt ålägga när-

ingsidkaren att på ett effektivt sätt omedelbart dra tillbaka de farliga konsumtionsvarorna från marknaden samt ålägga en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör som tillhandahåller tjänsten i fråga att se till att farliga konsumenttjänster inte i fortsättningen tillhandahålls konsumenter,

2) tullmyndigheten förbjuda import av en konsumtionsvara eller en vara som används i samband med en konsumenttjänst.

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst eller de uppgifter som lämnats om den inte överensstämmer med de bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag, kan även länsstyrelsen eller den kommunala tillsynsmyndigheten meddela ett förbud eller ett åläggande enligt 1 mom. 1 punkten. Tullmyndigheterna kan i sådana fall förbjuda import av en konsumtionsvara eller en vara som används i samband med en konsumenttjänst.

En näringsidkare eller en annan tjänsteleverantör är skyldig att för den tillsynsmyndighet som meddelat förbud inom den tid som myndigheten utsatt lägga fram en utredning om hur han har verkställt det åläggande som ansluter sig till förbudet enligt denna paragraf om att dra tillbaka konsumtionsvaran från marknaden eller att se till att farliga konsumenttjänster i fortsättningen inte tillhandahålls konsumenter.

24 §

Om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 6 § 1 mom., kan tillsynsmyndigheten meddela ett temporärt förbud enligt 23 §. Det temporära förbudet är i kraft till dess att slutgiltigt beslut i saken har fattats med stöd av den nämnda paragrafen. Tillsynsmyndigheten kan meddela ett temporärt förbud samtidigt med ett åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd enligt 22 § eller bestämma att verksamheten avbryts. Förbudet är då i kraft den tid som satts ut för korrigerings- eller rättelseåtgärden.

I de fall där länsstyrelsen eller den kommunala tillsynsmyndigheten inte enligt 23 § 2 mom. har rätt att meddela förbud enligt 1 mom. i nämnda paragraf skall den underrätta Konsumentverket om det temporära förbud som den har meddelat enligt 1 mom. i denna

paragraf inom 14 dagar från det att förbudet meddelades.

När ett temporärt förbud har meddelats, skall frågan om att meddela förbud enligt 23 § avgöras så snart som möjligt.

25 §

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan medföra allvarlig fara för hälsan, kan Konsumentverket och tullmyndigheten förutom att meddela förbud enligt 23 § dessutom förbjuda export eller transport genom landet av konsumtionsvarorna eller varor som används i samband med konsumenttjänsten.

Konsumentverket kan meddela ett förbud enligt 1 mom. även temporärt, om det är uppenbart att konsumtionsvarorna eller de andra varor som avses i momentet kan medföra omedelbar fara för hälsan.

26 §

Om de förbud och ålägganden som nämns i 22–25 § inte kan anses tillräckliga, kan Konsumentverket eller tullmyndigheten bestämma att en vara som en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör har i sin besittning eller en vara som konsumenten har lämnat tillbaka till näringsidkaren med stöd av 27 eller 28 § skall förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder beträffande varan.

27 §

Då Konsumentverket med stöd av 23 § meddelat ett förbud beträffande en konsumtionsvara, kan det ålägga en näringsidkare att i fråga om sådana konsumtionsvaror som konsumenten redan har i sin besittning vidta åtgärder genom vilka den fara som hänför sig till konsumtionsvaran kan avvärjas och konsumentens rättsliga ställning tryggas.

Genom ett åläggande som nämns i 1 mom. kan näringsidkaren förpliktas att

1) reparera varan så att den fara som föranleds av ett fel eller en brist i dess konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan avvärjs (*reparation*),

2) av konsumenten återta en vara som är farlig på det sätt som avses i 6 § 1 mom.,

samt i stället ge en likadan eller likartad ofarlig vara (*byte*), eller

3) häva köpet (*hävning av köp*).

Konsumentverket kan meddela ett åläggande enligt 1 mom. även om ett förbud som avses i 23 § inte kan meddelas på grund av att de ifrågavarande konsumtionsvarorna inte längre finns hos näringsidkaren och det finns vägande skäl att meddela åläggandet.

28 §

Då Konsumentverket eller någon annan myndighet som avses i 12 § med stöd av 23 § har meddelat ett förbud beträffande en konsumenttjänst, kan det ålägga en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör att i fråga om sådana konsumenttjänster som konsumenten redan har i sin besittning vidta åtgärder genom vilka den fara som hänför sig till konsumenttjänsten kan avvärjas och konsumentens rättsliga ställning tryggas.

Genom ett åläggande som nämns i 1 mom. kan en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör förpliktas att

1) rätta till tjänsten i fråga så att den fara som föranleds av ett fel eller en brist i sättet att utföra tjänsten eller i konstruktionen eller sammansättningen av en vara som används vid utförandet av tjänsten eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten avvärjs (*reparation*) eller

2) häva det avtal som ingåtts om konsumenttjänsten (*hävning av avtal*).

Konsumentverket eller någon annan myndighet som avses i 12 § kan meddela ett åläggande enligt 1 mom. även om ett förbud som avses i 23 § inte kan meddelas på grund av att konsumenttjänsterna i fråga inte längre utförs av näringsidkaren eller tjänsteleverantören och om det finns vägande skäl att meddela åläggandet.

29 §

Utöver vad som bestäms i 27 och 28 §, gäller i fråga om rättigheter och skyldigheter för konsumenter, samt de näringsidkare eller tjänsteleverantörer som sålt varorna eller tjänsterna iakttagas vad som bestäms i konsumentskyddslagen (38/1978) och köplagen (355/1987) eller föreskrivs med stöd av dem. En konsument är dock berättigad till rättelseåtgärder enligt ett åläggande som avses i 27

och 28 § även om han inte har gjort någon felanmälan eller inte kan returnera varan eller tjänsten i väsentligen oförändrat eller oförminskat skick.

30 §

Den tillsynsmyndighet som har meddelat ett förbud enligt 23 eller 24 § eller ett åläggande enligt 27 eller 28 § kan förelägga en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör att inom den tid och på det sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer informera om förbudet eller åläggandet och den risk som är förenad med varan eller tjänsten eller användningen av varan eller tjänsten samt om konsumentens rättigheter. Ett åläggande att lämna information kan meddelas även när ett förbud som avses i 23 § inte kan meddelas på grund av att konsumtionsvarorna i fråga inte längre finns i näringsidkarens besittning eller konsumenttjänsterna i fråga inte längre utförs av näringsidkaren eller tjänsteleverantören, och när det finns vägande skäl att meddela ett åläggande att lämna information.

31 §

Ett förbud eller åläggande som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av 22–30 § kan förenas med vite, om detta inte av särskilda skäl är obehövligt.

Tillsynsmyndigheten kan förena lämnandet av uppgifter enligt 5 § samt den skyldighet att lämna uppgifter och visa upp handlingar som anges i 16 § med vite.

Vite som avses i 1 och 2 mom. döms ut av förvaltningsdomstolen.

Handräckning

32 §

Polisen skall lämna tillsynsmyndigheterna handräckning vid utförandet av uppgifter enligt denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

33 §

Den som vid fullgörande av en uppgift som avses i denna lag har tagit del av uppgifter som omfattas av tystnadsplikt får utan hinder av bestämmelserna om sekretess i lagen om

offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) lämna ut uppgifterna till en tillsynsmyndighet för fullgörande av en övervakningsuppgift samt till åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott.

Ändringssökande

34 §

Beslut om temporärt förbud enligt 24 § samt beslut om vitesläggande enligt 31 § får inte överklagas genom särskilda besvär.

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med beslutet har rätt att få det prövat av en nämnd eller något annat organ som avses i 11 §. Rättelse av beslutet skall yrkas skriftligen inom 14 dagar från det att den som saken gäller har fått del av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om framställande av rättelseyrkande. Rättelseyrkandet skall behandlas utan dröjsmål.

Ändring i ett beslut som en kommunal nämnd eller något annat organ som avses i 11 § har fattat med stöd av denna lag får sökas i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) genom anförande av besvär hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

I ett kommunalt beslut om en tillsynsplan som avses i 15 § kan ändring sökas med iakttagande av vad som föreskrivs om ändringssökande i kommunallagen (365/1995). Beslutet angående tillsynsplan kan verkställas trots att det överklagats om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

I fråga om ändringssökande gäller i övrigt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

35 §

Ett beslut som en tillsynsmyndighet har fattat med stöd av 22–30 § skall iakttagas trots att det överklagas, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

Straffbestämmelse

36 §

Bestämmelse om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats

med stöd av den finns i 44 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som avses i 22–30 § skall, om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag, för *produksäkerhetsförseelse* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd 22–30 § och som har förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

Särskilda bestämmelser

37 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte något annat bestäms genom lag.

38 §

I anslutning till handels- och industriministeriet finns en produktsäkerhetsdelegation.

Delegationen skall följa tillämpningen av och tillsynen över produktsäkerhetslagstiftningen, avge utlåtanden, framlägga förslag och initiativ till utvecklande av lagstiftningen och tillsynen över den samt behandla andra frågor i anslutning till verkställigheten av denna lag samt förbättrandet av konsumtionsvarornas och konsumenttjänsternas säkerhet. Delegationen skall även planera åtgärder för upprättande av behövligt samarbete med dem som handlägger frågor som rör livsmedelsövervakning, arbetarskydd, räddningsväsende, standardisering, forskning och testning samt andra frågor i anslutning till konsumtionsvarornas och konsumenttjänsternas säkerhet.

39 §

Produktsäkerhetsdelegationen består av en ordförande och en vice ordförande samt högst 18 andra medlemmar vilka alla förord-

nas av statsrådet för tre år i sänder. Statsrådet förordnar en personlig suppleant för vice ordföranden och för de andra medlemmarna.

Ordföranden, vice ordföranden och sex medlemmar samt deras suppleanter skall vara personer som inte kan anses representera näringsidkarnas eller konsumenternas intressen. Av dem skall minst fyra medlemmar och suppleanterna för dem vara förtrogna med undersöknings- och kontrolluppdrag i anslutning till konsumtionsvarornas säkerhet. Sex medlemmar och deras suppleanter skall förordnas bland personer som är förtrogna med löntagarnas och konsumenternas förhållanden samt sex medlemmar och deras suppleanter bland personer som är förtrogna med näringsidkarnas förhållanden.

Avgår en medlem eller en suppleant under sin mandatperiod, förordnar handels- och industriministeriet med beaktande av vad som föreskrivs i 2 mom. en ny medlem eller suppleant i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden.

40 §

Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om de krav som ställs på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till skydd för konsumenternas hälsa och egendom.

Ikraftträdande

41 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 14, 15, 20 och 21 § om tillsynsavgifter träder dock i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/1986) jämte ändringar. När det i någon annan lag hänvisas till produktsäkerhetslagen, skall i stället för produktsäkerhetslagen denna lag tillämpas efter att lagen har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Denna lag gäller underrättelser om de åtgärder som har vidtagits i Finland i sådana fall då utsläppandet på marknaden, saluföringen eller användningen av produkter som är avsedda för konsumenter eller som rimligen kan komma att användas av konsumenter begränsas för att produkten medför allvarlig risk.

Denna lag tillämpas inte på underrättelser om åtgärder i syfte att begränsa utsläppandet på marknaden, saluföringen eller användningen av livsmedel, läkemedel eller medicintekniska produkter.

2 §

Om Finland vidtar eller beslutar att vidta, rekommendera eller komma överens med näringsidkarna om frivilliga eller obligatoriska åtgärder för att hindra eller inskränka eller knyta speciella villkor till saluföringen eller den eventuella användningen av en produkt i Finland på grund av att produkten medför en allvarlig risk, skall Europeiska gemenskapernas kommission omedelbart underrättas om detta.

Om verkningarna av den allvarliga risk som produkten medför inte går utöver eller kan gå utöver Finlands territorium, skall underrättelse enligt 1 mom. sändas endast om åtgärderna omfattar upplysningar som ur produktsäkerhetssynvinkel kan vara av intresse för Europeiska unionens andra medlemsstater.

3 §

Konsumentverket skall sända underrättel-

serna enligt 2 § till kommissionen. Konsumentverket skall också, enligt artikel 12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet, ta emot kommissionens underrättelser om de åtgärder som andra medlemsstater har vidtagit för att begränsa utsläppandet på marknaden, saluföringen eller användningen av produkter som är avsedda för konsumenter eller rimligen kan komma att användas av konsumenter och vidarebefordra underrättelserna utan dröjsmål till de nationella tillsynsmyndigheter i Finland som är behöriga när det gäller produkterna i fråga.

Den tillsynsmyndighet som vidtar en åtgärd enligt 2 § om vilken Europeiska gemenskapernas kommission skall underrättas, skall utan dröjsmål underrätta Konsumentverket om åtgärden så att verket kan skicka en underrättelse enligt 1 mom. i denna paragraf kan skickas till kommissionen. Om tillsynsmyndigheten anser att verkningarna av den risk som produkten medför inte går utöver Finlands territorium och att någon underrättelse om åtgärder enligt 2 § således inte behöver sändas till Europeiska gemenskapernas kommission, lämnar den ingen underrättelse till Konsumentverket.

Tillsynsmyndigheten skall utan dröjsmål underrätta Konsumentverket om huruvida åtgärder har vidtagits i Finland med anledning av en underrättelse enligt 1 mom. från kommissionen om åtgärder som har vidtagits av någon annan medlemsstat, och om vilka dessa är.

4 §
Närmare bestämmelser om det förfarande
för underrättelser som avses i denna lag kan
utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §
Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 24 oktober 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Handels- och industriminister *Mauri Pekkarinen*